

Werkwoordspelling 1

Werkboek

Werkwoordspelling 1

WERKBOEK

COLOFON

Auteur

Frank Pollet

Conceptontwerp omslag

Metamorfose ontwerpers BNO, Deventer

Binnenwerk

Aigu Ontwerpstudio, Dronten

Ontwerp omslag

Eduardo Media

Illustraties

Liza-Beth Valkema

Opmaak

PPMP Prepress, Wolvega

Over ThiemeMeulenhoff

ThiemeMeulenhoff ontwikkelt zich van educatieve uitgeverij tot een learning design company. We brengen content, leerontwerp en technologie samen. Met onze groeiende expertise, ervaring en leeroplossingen zijn we een partner voor scholen bij het vernieuwen en verbeteren van onderwijs. Zo kunnen we samen beter recht doen aan de verschillen tussen lerenden en scholen en ervoor zorgen dat leren steeds persoonlijker, effectiever en efficiënter wordt.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 065 0383 8

Tweede druk, eerste oplage, 2018

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort, 2010

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (*artikel 16 Auteurswet*) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd.

Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.

Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Het juist schrijven van werkwoordsvormen is soms best lastig. Als je de tijd neemt om te onderzoeken welke regels van toepassing zijn, wordt het al een stuk eenvoudiger.

De oefeningen in dit boekje bestaan uit grapjes, raadsels en versjes, waarbij jij de juiste werkwoordsvorm moet proberen in te vullen.

Om te weten welke regels je moet toepassen bij het juist schrijven van een werkwoord, moet je eerst weten in welke vorm het werkwoord staat. Als het werkwoord persoonsvorm is in de zin, kun je de regels voor de TEGENWOORDIGE of VERLEDEN TIJD toepassen.

persoonsvorm

Hoe vind je in een zin de **persoonsvorm**?

Dat doe je zo: maak van de zin een vraagzin.

Het eerste werkwoord in de vraagzin is dan de persoonsvorm (*pv*).

Voorbeeldzin: *Jaap hoort zijn zusje in de kamer spelen.*

We maken er een vraagzin van: *Hoort Jaap zijn zusje in de kamer spelen?*

In de voorbeeldzin staan twee werkwoordsvormen.

Uit de vraagzin wordt duidelijk, dat *hoort* pv is en *spelen* niet.

onderwerp

Het **onderwerp** bij de persoonsvorm (*wie of wat doet het?*) bepaalt de vorm van het werkwoord.

In het volgende schema vind je de belangrijkste regels voor de tegenwoordige tijd.

<i>onderwerp</i>	<i>persoonsvorm</i>	<i>tegenwoordige tijd</i>
ik	ik-vorm	ik hoor, ik vind
jij of je achter de pv	ik-vorm	hoor jij , vind je
jij of je voor de pv	ik-vorm + t	jij hoort, je vindt
hij, zij, u, het, men, Jaap, de vrouw	ik-vorm + t	hij hoort, zij vindt, men neemt, jaap werkt, de vrouw wacht (hier is één t genoeg)
wij, jullie, zij, ze, de mensen, alle vogels	hele werkwoord (infinitief)	wij horen, jullie vinden, zij/ze zeggen,

1 Snelle Jo (razen) **raast** over de snelweg. Hij (glimlachen) **glimlacht** wanneer bij de snelheidsmeter (bekijken) **bekijkt**. 'Honderdveertig, honderdvijftig', (zeggen) **zegt** hij tevreden. Maar de auto (kunnen) **kan** nog sneller. 'Honderd zestig, honderd zeventig', (roepen) **roept** hij enthousiast. 'Wat een goede auto (hebben) **heb** ik, zeg!'

Even later (horen) **hoort** hij echter een sirene. Het (duren) **duurt** niet lang of Snelle Jo (staan) **staat** aan de kant van de weg.

'En', (grommen) **gromt** de dikke agent, 'meneer (vinden) **vindt** het niet nodig de verkeersregels te respecteren?'

Snelle Jo (kuchen) **kucht** nerveus. 'Ik (zullen) **zal** een bon voor u uit moeten schrijven. U (rijden) **rijdt** honderd zeventig kilometer per uur waar u honderd twintig (mogen) **mag** rijden.'

'Dat (kunnen) **kan** niet', (zeggen) **zegt** Snelle Jo.

'Ik (kunnen) **kan** onmogelijk honderd zeventig kilometer per uur gereden hebben, want ik (bezitten) **bezit** die wagen pas een half uur!'

2 Fred en Willem (wandelen) **wandelen** in de bergen. 'Mooi, hé!', (roepen) **roept** Willem enthousiast uit. 'Ik (vinden) **vind** dit echt het mooiste wat er (bestaan) **bestaat**! (Vinden) **Vind** jij dat ook niet?'

Hij (kijken) **kijkt** naar links. Daar (zien) **ziet** hij net hoe Fred opeens het ravijn in (glijden) **glijdt**.

Willem (schrikken) **schrikt**. In twee à drie passen (staan) **staat** hij bij de rand. '(Hebben) **Heb** je je pijn gedaan?', (gillen) **gilt** Willem.

'Even geduld, Willem!', (roepen) **roept** Fred. 'Ik (zijn) **ben** nog niet beneden!'

3 De president van een ver land (zijn) is..... op bezoek in Londen.

De man (uitkijken) kijkt..... zijn ogen uit..... .

Voor al het verkeer (interesseren) interesseert..... hem.

'Hier (rijden) rijdt..... iedereen links!', (opmerken) merkt..... hij terecht op..... .

'Ja, dat (doen) doen..... we al jaren', (antwoorden) antwoordt..... een Engelsman die een prachtig jasje (dragen) draagt..... .

'Wij (rijden) rijden..... rechts!', (mompelen) mompelt..... de president voor zich uit.

'Dat (zijn) is..... zo', (beamen) beaamt..... de Engelsman.

'Hm, dat (vinden) vind..... ik heel interessant', (prevelen) prevelt..... de president.

'(Zouden) Zouden..... we dat systeem niet bij ons invoeren?', (vragen) vraagt..... de secretaris van de president.

'Ja, ja', (antwoorden) antwoordt..... de president.

'Ik (delen) deel..... je mening, maar ik (voorstellen) stel voor..... dat we (beginnen) beginnen..... met een proefperiode.

We (zullen) zullen..... het systeem eerst op de vrachtwagens toepassen. En als dat goed (lopen) loopt..... , dan (toepassen) passen..... we het systeem ook toe..... op de personenauto's.'

- 1 Gert-Jan (willen) wil..... nieuwe schoenen kopen.
 Zijn oude schoenen (zijn) zijn..... helemaal versleten.
 Als het regent, (worden) worden..... Gert-Jans voeten kletsnat.
 'Ik (gaan) ga..... vandaag naar de schoenenwinkel', (besluiten)
besluit..... hij. Diezelfde middag (binnengaan) gaat..... Gert-Jan
binnen..... bij 'Schoenen Alle Maten'.
 Hij (passen) past..... er wel zeven paar schoenen.
 'Ik (nemen) neem..... die bruine', (beslissen) beslist..... hij
 uiteindelijk.
 'Dat (vinden) vind..... ik een goede keuze', (zeggen) zeft..... de
 verkoper, die dat vast ook (zeggen) zeft..... als je andere schoenen (kopen)
kooft..... !
 Terwijl de verkoper Gert-Jans nieuwe schoenen in de doos (stoppen) stopt..... ,
 (waarschuwen) waarschuwt..... hij: 'De eerste week (zullen) zullen..... ze
 wel wat knellen, meneer.'
 '(Zijn) is..... dat zo?', (vragen) vraagt..... Gert-Jan.
 De verkoper (knikken) knikt..... .
 'Dat (zijn) is..... geen probleem', (zeggen) zeft..... Gert-Jan,
 'dan (komen) kom..... ik ze volgende week wel ophalen!'

- 2 Teun (komen) komt op school met zijn hoofd helemaal in het verband.
 Zijn juf (schrikken) schrikt ervan.
 ‘Maar Teun, je (zien) ziet er niet uit!
 Wat (zijn) is er gebeurd?’
 Teun (ophalen) haalt zijn schouders op.
 ‘Niets speciaals’, (zeggen) zegt hij.
 ‘Ik (zijn) ben gewoon gestoken door een wesp.’
 ‘Maar dan (hoeven) hoef je toch helemaal niet zo’n groot verband om je
 hoofd?!’, (uitroepen) roept de juf uit.
 ‘Toch wel, juf’, (antwoorden) antwoordt Teun, ‘want mijn vader (hebben)
heeft die wesp namelijk geslagen met een schep!’

- 3 Rachid (thuiskomen) komt thuis na schooltijd.
 Hij (gaan) gaat zitten en (beginnen) begint meteen
 oorverdovend te lachen.
 Vader (bekijken) bekijkt zijn zoontje en (vragen) vraagt
 waarom Rachid zo hard (lachen) lacht.
 ‘Hahaha’, (gieren) giert de jongen, ‘ik (moeten) moet
 driehonderd maal schrijven: Ik (zijn) ben een rund!’
 ‘En dat (vinden) vind jij grappig?’, (roepen) roept Rachids
 vader boos.
 ‘Ja natuurlijk’, (brullen) brult de jongen, ‘want u (moeten) moet
 dat dan ondertekenen!’

1 (Kunnen) **Kun**..... je deze raadsels oplossen?

1 Hoe (herkennen) **herken**..... je een Belg als hij in de file (rijden)

rijdt..... ?

Je (herkennen) **herkent**..... hem heel makkelijk aan zijn nummerplaat!

2 Het (zijn) **is**..... groen, bovendien (opvallen) **valt op**..... dat het heel klein (zijn) **is**....., én dat het een gewei (hebben) **heeft**.....

Rara, wat (denken) **denk**..... je dat het (zijn) **is**..... ?

Het (zijn) **is**..... heel duidelijk een dophertje!

3 Wat (zijn) **is**..... heel groen en (paardrijden) **rijdt**.....

bovendien **paard**..... ?

Je (hebben) **hebt**..... de juiste oplossing al op je blad (staan)

staan..... : een spruiter.

4 Er (zitten) **zitten**..... veertig vrouwen onder één kleine paraplu, en toch

(worden) **worden**..... ze niet nat. Hoe (kunnen) **kan**..... dat?

Dat (zijn) **is**..... eenvoudig hoor, wanneer je goed (nadenken)

nadenkt....., dan (weten) **weet**..... je: het (regenen)

regent..... niet!

5 Wat (zijn) **is**..... volgens jou het verschil tussen een koning en een boer?

Een koning (kunnen) **kan**..... wel een boer laten, maar een boer (kunnen)

kan..... onmogelijk een koning laten.

6 Waarom (opmerken) **merk**..... je geen caravans in de woestijn **op**..... ?

Dat er geen caravans in de woestijn (staan) **staan**....., (hebben)

heeft..... er natuurlijk alles mee te maken dat kamelen geen trekhaak

(hebben) **hebben**.....

- 2 In ziekenhuis 'Patiëntenluxe' (liggen) ligt..... Doreen op de operatietafel.
 Ze (voelen) voelt..... zich ontzettend zenuwachtig.
 'Dokter, ik (zijn) ben..... helemaal gespannen voor de ingreep', (fluisteren)
fluistert..... Doreen wanneer de dokter de operatiekamer (binnenkomen)
binnenkomt.....
 'En wat (moeten) moet..... ik dan zeggen?!', (prevelen) prevelt.....
 de dokter. 'Het (zijn) is..... vandaag mijn allereerste operatie!'

- 3 In een supermarkt (zijn) is..... het steeds een drukte van je welste.
 Tjitske (houden) houdt..... niet van boodschappen doen. En ze (vinden)
vindt..... het nog veel minder fijn om in de rij aan de kassa aan te schuiven.
 Bij de kassa gekomen (gaan) gaat..... Tjitske gelijk vooraan staan.
 De caissière (opmerken) merkt..... het meteen op..... en
 (berispen) berispt..... het meisje: 'Jij daar, jij (moeten) moet.....
 achteraan!'
 Tjitske (zuchten) zucht..... diep en (zeggen) zegt..... :
 'Achteraan? Dat (lukken) lukt..... me nooit, mevrouw, want daar (staan)
staan..... al mensen!'

1 Wouter (zijn) is huisarts. Er (komen) komen vaak mensen bij hem met vreemde klachten. Vandaag (binnenstappen) stapt een man Wouters praktijk binnen, (gaan) gaat zitten en (klagen) klaagt: 'Dokter, ik (hebben) heb een probleem, (kunnen) kunt u me helpen?' Wouter (bekijken) bekijkt de man aandachtig en (antwoorden) antwoordt: 'Ik (zullen) zal het proberen. (Vertellen) Vertelt u me eerst wat er aan (schelen) scheelt.' De man (steken) steekt van wal: 'Dokter, elke keer als ik een kop koffie (drinken) drink, (krijgen) krijg ik ontzettende pijn aan mijn rechteroog.' Wouter (bestuderen) bestudeert het oog van de man. Het (zien) ziet er heel rood en opgezwollen uit. 'Ik (zullen) zal een pijnstiller voorschrijven', (zeggen) zeft Wouter. Een week later (staan) staat de patiënt er weer en (melden) meldt: 'Dokter, ik (merken) merk helemaal geen beterschap. Als ik koffie (drinken) drink, (doen) doet mijn oog nog steeds zeer.' Weer (onderzoeken) onderzoekt Wouter het oog en weer (voorschrijven) schrijft hij zijn patiënt pijnstillers voor. 'Deze pillen (zijn) zijn zwaarder, dat (moeten) moet en (zullen) zal dus helpen', (beloven) belooft Wouter. Maar een week later (komen) komt dezelfde patiënt weer op bezoek met dezelfde klacht. 'Ik (voorstellen) stel voor dat u hier een kopje koffie (drinken) drinkt', (proberen) probeert Wouter, 'dan (kunnen) kan ik zien wat er (gebeuren) gebeurt.' De man (hebben) heeft net een slokje genomen of Wouter (roepen) roept al: 'Oké, ik (weten) weet wat er aan (schelen) scheelt. U (moeten) moet wel het lepeltje uit de koffie halen voordat u verder (drinken) drinkt.'

2 Gerrit (zitten) zit in de klas en (doen) doet de hele tijd: 'Broem, broem!'

Juf Ankes geduld (raken) raakt op een bepaald moment helemaal op.

Ze (ergeren) ergert zich aan Gerrits geluiden en (roepen) roept :

'Gerrit, als je nog éénmaal broem broem (zeggen) zegt, dan (gaan)

ga je maar op de gang staan.'

Het (duren) duurt niet lang of Gerrit (brommen) bromt weer:

'Broem, broem!'

Juf Anke (bekijken) bekijkt de jongen ernstig en (gebieden) gebiedt

hem op de gang te gaan staan. 'Dat (gaan) gaat niet, juf', (fluisteren)

fluistert Gerrit ernstig.

'Hoezo niet?', (vragen) vraagt juf Anke.

Gerrit (aankijken) kijkt zijn juf ernstig aan en (zeggen) zegt :

'Mijn benzine (zijn) is op...'

3 Pierre (komen) komt bij dokter Wouter en (zeggen) zegt :

'Dokter, mijn neus (zijn) is verstopt en dat (vinden) vind

ik een probleem.'

Dokter Wouter (bestuderen) bestudeert

zijn patiënt met een ernstig gezicht en (zeggen)

zegt : 'Pierre, als je neus verstopt

(zijn) is, dan (helpen) helpt

maar één ding: dan (moeten) moet je hem

zoeken!'

1 's Winters (gebeuren) gebeurt het weleens dat het (misten)

mist

Dan (rijden) rijden de meeste auto's langzaam en (zijn)

zijn de meeste chauffeurs erg voorzichtig.

Wilma (rijden) rijdt niet zo graag met de auto.

Wanneer het mistig (zijn) is, (vinden) vindt ze het een

groot probleem om te rijden. Maar ze (moeten) moet naar haar werk,

dus (rijden) rijdt ze met een slakkengangetje de weg op. Voorzichtig

(volgen) volgt ze de rode lichten van haar voorganger.

Een hele tijd (gaan) gaat het goed, maar dan plots (remmen)

remt die chauffeur. Ook Wilma (maken) maakt een

noodstop.

Ze (schrikken) schrikt hevig, (springen) springt uit haar auto en

(lopen) loopt naar de stilstaande auto voor haar.

'Hé', (roepen) roept ze, 'hoe (halen) haalt u het in uw hoofd

om zo plotseling te remmen!?'

De bestuurder van de andere wagen (uitstappen) stapt uit, (bekijken)

bekijkt Wilma van top tot teen en (antwoorden) antwoordt kalm:

'Mevrouw, het (verbazen) verbaast mij dat u dit (zeggen) zegt

Misschien (hebben) hebt / heeft u nog niet door dat u in mijn garage (staan)

staat !'

2 Ronny en Johnny, twee vrachtwagenchauffeurs, (hebben) hebben met hun wagens een lange rit achter de rug.

Vlakbij een grensovergang met een streng land (houden) houden ze een tussenstop. 'Verdorie, verdorie', (mopperen) moppert Johnny, 'ik (hebben) heb mijn paspoort vergeten.' Ronny (voelen) voelt in zijn binnenzak. Hij (controleren) controleert de achterzakken van zijn jeans. Hij (grabbelen) grabbelt in het zakje van zijn hemd, maar ook hij (vinden) vindt geen paspoort. 'Dat (worden) wordt ellende aan de grens', (mompelen) mompelt Johnny, 'maar ik (rijden) rijd gewoon verder, ik (merken) merk het wel of ze me (zullen) zullen laten stoppen...' Maar de douanier (tegenhouden) houdt Ronny tegen en (vragen) vraagt hem naar zijn paspoort. 'Sorry, dat (liggen) ligt vast nog thuis', (zeggen) zegt de grof gebouwde trucker. 'Wat (bevinden) bevindt er zich in uw vrachtwagen?', (informereren) informeert de douanier. 'Ik (vervoeren) vervoer spruitjes', (antwoorden) antwoordt Ronny. 'Hm', (grommen) gromt de douanier, 'ik (weten) weet wat. Als u tien spruiten in uw mond (stoppen) stopt dan (mogen) mag u doorrijden.' Ronny (duwen) duwt met alle macht tien spruiten in zijn grote mond. Het (lukken) lukt. Dan (beginnen) begint hij bulderend te lachen. De douanier (bekijken) bekijkt de trucker met grote ogen. 'Waarom (lachen) lacht u nu?', (vragen) vraagt de douanier. 'Ik (vinden) vind deze situatie heel grappig', (schuddebuiken) schuddebuikt Ronny, want ook de man in de truck achter mij (hebben) heeft zijn paspoort vergeten. Die (vervoeren) vervoert echter een lading bloemkolen!

- 1 Op een bord (*liggen*) **liggen** twee aardappelen, een grote en een kleine.
 Plotseling (*beginnen*) **begint** de kleine te huilen.
 'Hé', (*vragen*) **vraagt** de grote aardappel, 'wat (*zijn*) **is** er
 aan de hand?'
 'Ik (*missen*) **mis** mijn moeder.'
 'Dat (*vinden*) **vind** ik heel erg voor je', (*troosten*) **troost** de
 grote aardappel zijn vriend, 'maar we (*liggen*) **liggen** toch op een mooi bord.'
 'Dat (*zullen*) **zal** me een worst wezen', (*wenen*) **weent** het
 kleintje, 'want mijn moeder (*zijn*) **is** er erg aan toe.'
 'Wat (*zijn*) **is** er dan mis met je moeder?'
 'Zij (*zitten*) **zit** in de puree!'

2 Doe het zelf

De jongen Felix (*knutselen*) **knutselt** graag met een hamer en een zaag.

Evelien (*houden*) **houdt** van haar hondje, Plankje.

Als het (*blaffen*) **blaft**, dan (*willen*) **wil** dat zeggen: 'Dank je!'

Maar vandaag (*zijn*) **is** Felix, zonder het aan Evelien te vragen,
 begonnen met een Plankje door te zagen.

uit 'Ik vind je hiëroglief', Abimo, 2003

3 Een huis aan de Waterstraat (*staan*) staat in brand. Een buurman van mevrouw Molenaar (*opbellen*) belt de brandweer op. Even later (*rijden*) rijdt een brandweerwagen met loeiende sirene de straat in. ‘(Wonen) Woont daar iemand?’, (*vragen*) vraagt een brandweerman bezorgd. ‘Jazeker’, (*antwoorden*) antwoordt de buurman, ‘mevrouw Molenaar! Wellicht (*slapen*) slaapt ze nog!’ ‘(*Uittrekken*) Trek de ladder uit!’, (*schreeuwen*) schreeuwt de brandweerman. ‘Er (*bevinden*) bevindt zich wellicht nog iemand in de slaapkamer.’ De brandweerman (*kruipen*) kruipt de ladder op, (*inslaan*) slaat het raam van mevrouw Molenaar in en (*gaan*) gaat naar haar op zoek. Al snel (*vinden*) vindt hij haar. Hij (*lopen*) loopt met haar naar de ladder en (*zeggen*) zegt: ‘U (*zullen*) zult even op de tanden moeten bijten, dame, maar dan (*zijn*) bent u zo weer in veiligheid.’ ‘(*Moeten*) Moet ik op mijn tanden bijten?’, (*gillen*) gilt mevrouw Molenaar. De brandweerman (*knikken*) knikt. ‘Dan (*hebben*) heb ik een probleem, dan (*moeten*) moeten we terug!’, (*roepen*) roept ze. ‘Waarom?’, (*vragen*) vraagt de brandweerman verwonderd. ‘Mijn gebit (*liggen*) ligt nog op mijn nachtkastje!’

4 Twee slangen (*kruipen*) kruipen door de woestijn. De zon (*branden*) brandt boven hun koppen. Plotseling (*houden*) houdt de ene slang halt en (*vragen*) vraagt aan de andere: ‘Frans, (*zijn*) zijn wij giftig?’ ‘Waarom (*vragen*) vraag je dat, Sylvia?’, (*willen*) wil de andere slang weten. ‘Wel, eh... ik (*hebben*) heb net op mijn tong gebeten...’

Bij de voorgaande oefeningen moest je de tegenwoordige tijd invullen.

Als tweede onderdeel gaan we nu de spelling van de verleden tijd onder de loep nemen.

We maken onderscheid tussen zwakke en sterke werkwoorden. Zwakke werkwoorden veranderen in de verleden tijd niet van klank. Sterke werkwoorden doen dat wel. Dat zie je in de volgende voorbeelden.

zwakke werkwoorden: *leren – leerde – geleerd* *maken – maakte – gemaakt*

sterke werkwoorden: *lopen – liep – gelopen* *vinden – vond – gevonden*

sterke werkwoorden

Voor sterke werkwoorden is het niet eenvoudig regels aan te geven. Meestal ken je de verleden tijdvorm al. Als dat niet zo is, kun je de verleden tijd in een woordenboek opzoeken bij het hele werkwoord (infinitief / woordenboekvorm).

zwakke werkwoorden

Voor zwakke werkwoorden gelden wel duidelijke regels. Bij de verleden tijd is het belangrijk om te bepalen of het onderwerp bij de persoonsvorm enkelvoud is of meervoud. Dat maakt het volgende schema duidelijk.

<i>onderwerp</i>	<i>persoonsvorm</i>	<i>verleden tijd</i>
ENKELVOUD: ik, jij, je, hij, zij, u, het, men, Jaap, de vrouw	ik-vorm + de OF ik-vorm + te	ik hoorde, hij antwoordde, u bedoelde jij werkte, hij viste, de vrouw wachtte
MEERVOUD: wij, jullie, zij, ze, de mensen, vier apen	ik-vorm + den OF ik-vorm + ten	wij hoorden, zij antwoordden, jullie werkten, vier apen lachten

Dus in het enkelvoud **de** of **te** achter de ik-vorm, in het meervoud **den** of **ten**.

Vaak hoor je duidelijk of er **de(n)** of **te(n)** achter de ik-vorm komt.

Bij twijfel over **d** of **t** kun je de medeklinkers van *'t ex-kof s chip* gebruiken.

Je moet daarbij uitgaan van het hele werkwoord (infinitief) zonder en.

In de volgende zwakke werkwoorden gaat het om de onderstreepte letter:

horen, maken, lachen, bedoelen, leven, mixen, racen.

Staat die medeklinker in *'t ex-kof s chip*, dan heeft de verleden tijd **-te(n)** achter de ik-vorm:

ik maakte, wij lachten, wij mixten, hij racete (s-klank!).

Is dat niet het geval, dan heeft de verleden tijd **-de(n)** achter de ik-vorm:

ik hoorde, jullie bedoelden, jij leefde (niet de f van leef telt, maar de v van leven).

1 Drie dames (gaan) ...gingen..... vorige week naar een bal.

Natuurlijk (vinden) ...vonden..... ze dat ze piekfijn uitgedost (moeten)

...moesten..... zijn.

De eerste (zeggen) ...zei..... : 'Mijn echtgenoot heeft zwart haar, ik ga dus in het zwart.'

De tweede (vertellen) ...vertelde..... : 'Mijn man is grijs, ik zal dus maar grijze kleding aantrekken.'

De derde (kijken) ...keek..... beteuterd.

'Wat is er?', (vragen) ...vroegen..... de twee anderen bezorgd.

'Mijn man is al jaren kaal...'

2 'Vannacht (kunnen) ...kon..... ik niet slapen omdat er een straffel op ons dak (zitten) ...zat.....', (zeggen) ...zei..... Frits tegen Lena. 'Die straffel (maken) ...maakte..... vreselijk veel lawaai. Ik (worden) ...werd..... er echt gek van.'

Lena (aankijken) ...keek..... haar vriendje verwonderd ...aan.....

Ze (weten) ...wist..... niet wat een straffel (zijn) ...was.....

Ze (besluiten) ...besloot..... het Frits te vragen. Maar die (antwoorden)

...antwoordde..... : 'Lena, hoe kan ik dat nou weten? Je (denken) ...dacht.....

toch zeker niet dat ik midden in de nacht op het dak (klimmen) ...klom..... om te kijken hoe een straffel er uitziet?'

3 Hans (huilen) hulde omdat zijn hondje overleden (zijn) was.
 Hij (snikken) snikte en (snuiten) snoot hele zakdoeken vol.
 Zijn moeder (vragen) vroeg: 'Hans, toen je opa (sterven) stierf,
 heb je niet zo gehuild. Waarom...' Hans (onderbreken) onderbrak haar en (gillen)
gilde: 'Nou, ik (hebben) had opa niet van mijn zakgeld
 gekocht!'

4 Ferdinand (zitten) zat in een restaurant en (bestellen)
bestelde een kop soep. De ober (noteren) noteerde het in zijn
 boekje, (vragen) vroeg of Ferdinand nog iets (wensen) wenste
 te drinken, en (haasten) haastte zich de keuken in. Even later (zijn)
was de ober er weer. Hij (zetten) zette de soep op de tafel
 en (wensen) wenste Ferdinand smakelijk eten. Toen die de eerste schep
 (nemen) nam, (roepen) riep hij er meteen de ober bij.
 De ober (komen) kwam bij Ferdinand aan het tafeltje staan en (vragen)
vroeg: 'Is er iets, meneer?'
 'Ja', (antwoorden) antwoordde Ferdinand kribbig,
 'volgens mij drijft er een gehoorapparaat in mijn soep.'
 De ober (houden) hield zijn hoofd iets dicht
 tegen Ferdinands mond en (vragen) vroeg
 '(Zeggen) Ze meneer iets?'

1 Wat (denken) dacht je van enkele raadsels?

1 Wat (zeggen) zei de smurf toen hij zijn hoofd (stoten) stootte ?

Hij (roepen) riep : 'Oh nee, alweer een blauwe plek!'

2 Ria (kennen) kende een raadsel. Ze (vragen) vroeg : 'Wat is blauw en slingert tussen de bomen door?' Haar moeder (nadenken) dacht na en (reageren) reageerde : 'Geen idee.'

Ria (lachen) lachte en (zeggen) zei : 'Tarzan in de winter!'

3 Ook Ben (thuiskomen) kwam thuis van school met een raadsel. Hij (stellen)

stelde aan zijn vader de vraag: 'Paps, hoe noem je een hond zonder

poten?' Zijn vader (nadenken) dacht diep na en

(antwoorden) antwoordde : 'Het maakt niet uit hoe je hem noemt, als je hem roept, komt hij toch niet.'

4 Laura, een heel Nederlands meisje, (zijn) was gespecialiseerd in

Belgenmoppen. Als iemand zo'n mop (vertellen) vertelde, (opschrijven)

schreef zij die altijd op in een klein schriftje. Vorige week

(melden) meldde ze dat ze al honderd van die moppen (bezitten)

bezat. Ik (vragen) vroeg haar om er eentje te vertellen. Ze

(lachen) lachte en (stellen) stelde me de vraag: 'Waarom

loopt 's maandags in België iedereen naast de fiets?' Ik (nadenken) dacht

diep na, maar (blijven) bleef het antwoord schuldig.

Laura (schieten) schoot in de lach en (gieren) gierde :

'In België loopt 's maandags iedereen naast de fiets, omdat het weekend erop zit!'

Leuk hoor

2 Charlotte, een meisje van zes, (zeggen) zei..... op een dag tegen haar tante Ursula: 'Vroeger (hopen) hoopte..... ik dat ik ooit een tweeling (krijgen) kreeg..... . Maar nu niet meer.' Tante Ursula (lachen) lachte..... en (informeren) informeerde..... waarom Charlotte geen tweeling meer (willen) wilde..... . 'Dat maakt toch een vreselijk kabaal', (zuchten) zuchtte..... het meisje. 'Als er één huult, begint de andere vast ook.' En gehuil van twee baby's tegelijkertijd, dat (vinden) vond..... Charlotte wat veel. Tante Ursula (fronsen) fronste..... de wenkbrauwen en (grappen) grapte..... : 'Dat valt wel mee hoor meisje: meestal huult er eentje zo hard dat de andere niet meer te horen is!'

3 Restaurant 'De Vleespotten' (zijn) was..... failliet gegaan. Mensen die er ooit (hebben) hadden..... gegeten, (vertellen) vertelden..... de vreselijkste verhalen.

Zo (vertellen) vertelde..... Gerrit een verhaal waarvan hij me verzekerde dat het zeker waar (zijn) was..... .

Op een dag (zitten) zat..... hij in 'De Vleespotten' en (bestellen) bestelde..... soep. De ober (opnemen) nam..... de bestelling op..... en (brengen) bracht..... hem ogenblikkelijk het gevraagde.

Gerrit (merken) merkte..... echter dat er een vlieg in zijn soep (drijven) dreef..... .

Hij (worden) werd..... boos en (halen) haalde..... de ober erbij.

Die (knikken) knikte..... , (glimlachen) glimlachte..... en (geruststellen) stelde..... Gerrit gerust..... met de woorden: 'Dat kleine vliegje in uw soep, ach meneer, de spin op uw lepel zal hem wel opeten.'

1 Kleine Boudewijn (zijn) was jarig en (mogen) mocht zijn vriendjes uitnodigen voor een feestje.

‘Allemaal?’, (vragen) vroeg Boudewijn.

‘Allemaal!’, (antwoorden) antwoordde zijn moeder.

De dag voor het feestje (zetten) zette zijn moeder heel veel flessen cola in de koelkast. Boudewijn (staan) stond haar een tijdlang gade te slaan.

Toen (nemen) nam hij een lege fles en (stoppen) stopte die tussen de volle flessen in de koelkast.

‘Hé, Boudewijn, waarom zet je een lege fles in de koelkast?’, (informeren)

informeerde zijn moeder verwonderd. Boudewijn (aankijken) keek

haar ernstig aan en (reageren) reageerde : ‘Dat is voor de kinderen die geen dorst hebben.’

2 Vorig jaar (willen) wilde Lévi weten waar Jaap zijn vakantie

(doorbrengen) doorbracht ‘Och’, (zeggen) zei Jaap, ‘we gaan naar Komst.’

‘O’, (vragen) vroeg Lévi, ‘Komst. Waar ligt dat precies?’

Jaap (ophalen) haalde zijn schouders op ‘Ik denk dat het een eiland is’, (gokken) gokte hij, ‘maar het is er wél mooi weer.’

‘Is dat zo?’, (informeren) informeerde Lévi.

‘Ik denk het wel’, (antwoorden) antwoordde Jaap, ‘want op de radio zeggen ze steeds: er is mooi weer op Komst.’

3 Mohammed (stellen) stelde..... me gisteren de vraag: 'Walter, mijn buurman, (hebben) had..... laatst een hoefijzer aan de muur gespijkerd, maar toen (omvallen) viel..... zijn muur om..... .

Hoe komt dat, denk je?'

Ik (weten) wist..... het niet. Hoe ik ook (nadenken) nadacht..... ,

ik (blijven) bleef..... het antwoord schuldig. Mohammed (lachen)

lachte..... : 'Die muur (neervallen) viel..... natuurlijk

neer..... , want Walter (zijn) was..... vergeten zijn paard er af te halen!'

4 Peter (liggen) lag..... in het ziekenhuis. De dokters (onderzoeken)

onderzochten..... hem de hele dag. Bijna alles (worden) werd.....

nagekeken, en Peter (zijn) was..... het aan het eind van de dag behoorlijk zat.

Hij (voelen) voelde..... zich ook moe en (hopen) hoopte..... op positief nieuws.

De volgende dag (binnenkomen) kwam..... de dokter binnen..... .

Hij (gaan) ging..... zitten en (zuchten) zuchtte..... diep.

'Slecht nieuws?', (informer) informeerde..... Peter bang. 'Nou', (fluisteren)

fluisterde..... de arts, 'ik heb goed nieuws en ik heb slecht nieuws.'

Peter (bibberen) bibberde..... van de schrik. 'Vertel me eerst het slechte nieuws maar.'

De dokter (inademen) ademde..... diep in..... en (zeggen)

zei..... : 'Sorry, Peter, maar je benen kunnen we niet meer redden.'

Peter (slikken) slikte..... . Hij (voelen) voelde..... tranen opwellen,

maar (houden) hield..... zich moedig en (vragen) vroeg..... :

'En wat is het goede nieuws, dokter?'

'Ik ken iemand die je schoenen wil kopen...'

❶ Wat (denken) *..dacht*..... je van een versje? Wat (zeggen) *..zei*..... je?
 Het (worden) *..werd*..... tijd?! Juist!

Een pechdag

Het (mislopen) *..liep*..... allemaal *..mis*..... vandaag,
 't (beginnen) *..begon*..... al 's morgens vroeg:
 'k (omstoten) *..stootte*..... aan 't ontbijt de theepot *..om*.....
 terwijl niemand daar om (vragen) *..vroeg*..... .

Mijn moeder is een driftkop dus vandaar dat ze me (slaan) *..sloeg*..... .

En toen ik met Henk naar school toe (rijden) *..reed*..... ,

(komen) *..kwam*..... mijn stuur in dat van hem.

Ik (terecht komen) *..kwam*..... onzacht op mijn neus *..terecht*..... :

mijn neus (worden) *..werd*..... rood als jam.

Omdat 's morgens moeders hand (uitschieten) *..uitschoot*..... ,

(zien) *..zag*..... ook mijn oor nog rood.

Toen (komen) *..kwam*..... ik nog te laat op school

en daarom (krijgen) *..kreeg*..... ik straf.

In de pauze (lopen) *..liep*..... ik hard tegen Erik op,

die me kwaad een muilpeer (geven) *..gaf*..... .

Waarom komt alles ineens vandaag?

Dat vraag ik me nu af.

Vanmiddag (vallen) *..viel*..... ik met gymnastiek van boven uit het touw.

Mijn neus ziet rood, mijn oor ziet rood en mijn schenen die zien blauw.

Mijn oog ziet blauw, mijn lip ziet paars door Eriks watjekouw.

Als dat vandaag zo verder gaat, verander ik van kleur.

Als dat vandaag zo doorgaat, raak ik vast uit mijn humeur.

naar Hans Dorrestijn uit 'Pieleman, pieleman', C.J. Aarts, Amsterdam, 1979

2 Benno (krijgen) kreeg..... vorig jaar les van juf Bianca. Benno (vinden) vond..... haar wel een leuke juf, maar hij (houden) hield..... niet van haar lessen over de werkwoorden.

Op een dag (stellen) stelde..... ze aan haar leerlingen de vraag:

‘Ik ben mooi, is dat tegenwoordige tijd of verleden tijd?’

Benno (nadenken) dacht..... even na..... en (antwoorden) antwoordde..... : ‘Voltooid verleden tijd, juf.’

3 In diezelfde periode (vertellen) vertelde..... Benno in de klas dat zijn broer van een ladder van twintig meter hoog gevallen (zijn) was..... .

‘Goh!’, (uitroepen) riep..... juf Bianca uit..... . ‘Jouw broer is vast zwaargewond?!’

‘Nee hoor’, (lachen) lachte..... Benno, ‘hij (hebben) had..... nog maar een halve meter geklommen!’

4 Op een dag (plaatsvinden) vond..... een vreemd gesprek plaats..... tussen een duif en een koe.

De duif (roepen) riep..... : ‘Roekoe!’

Weet je wat de koe (antwoorden) antwoordde..... ?

‘Roeduif!’

1 Gisteren (rijden) ...reed..... Bas met de trein naar zijn werk. Hij (instappen) ...stapte in..... en (gaan) ...ging..... zitten. Bas (hebben) ...had..... al een heel tijdje door het raampje getuurd, toen hij een gorilla (opmerken) ...opmerkte..... .

Bas (schrikken) ...schrok..... . Een gorilla in de trein, dat (vinden) ...vond..... hij merkwaardig. Hij (kunnen) ...kon..... zijn ogen niet van het kolossale dier afhouden. Opeens (brullen) ...brulde..... de gorilla: ‘Zeg vriend, heb ik wat van je aan?’

Bas (terugdeinzen) ...deinsde terug..... : ‘Nee hoor, maar tot nu toe (hebben) ...had..... ik nog nooit een gorilla in een trein zien zitten.’

De gorilla (gieren) ...gierde..... van het lachen en (schreeuwen) ...schreeuwde..... : ‘Dat zul je ook niet gauw meer zien, want morgen is mijn brommer weer gerepareerd!’

2 In café ‘Bier Hier’ (binnenkomen) ...kwam..... op een dag een geraamte ...binnen..... .

Het skelet (gaan) ...ging..... zwijgend aan een tafeltje zitten.

Het (zitten) ...zat..... al heel lang indringend rond te kijken toen de ober aan zijn tafeltje (arriveren) ...arriveerde..... .

De man (laten) ...liet..... van schrik het dienblad uit zijn handen vallen. Het (kletteren) ...kletterde..... hard op de vloer.

‘Sorry hoor’, (excuseren) ...excuseerde..... de ober zich,

‘maar ik (hebben) ...had..... je niet gezien. Blijkbaar heb ik je wel heel lang laten wachten...’

3 Alle leerlingen (zijn) waren allang in het lokaal toen de leraar (binnenkomen) binnenkwam. Hij (rondkijken) keek streng rond en (vragen) vroeg: 'Ali, die vuile plek op het plafond, die (zitten) zat er daarnet nog niet op...' Ali (aankijken) keek zijn leraar aan en (bekennen) bekende meteen: 'Dat klopt, ik heb met de bordenwisser gegoooid.' Dat (betekenen) betekende twintig pagina's straf, (weten) wist Ali. Hij (stellen) stelde geen vragen. De leraar (gaan) ging bijna zitten, maar (opspringen) sprong ineens op. Silke (beginnen) begon te lachen. 'Zo zo, Silke, is dit van jou?', (vragen) vroeg de leraar terwijl hij een punaise (omhooghouden) omhooghield. Je (kunnen) kon een speld horen vallen. Silke (buigen) boog het hoofd. Ook zij (krijgen) kreeg wat ze (verwachten) verwachtte: twintig pagina's strafwerk. De leraar (wandelen) wandelde naar het open raam. 'Het raam staat open', (brommen) bromde hij, 'dat is vreemd, nietwaar, Jos?' Jos (opstaan) stond op en (toegeven) gaf meteen toe: 'Snippers uit het raam gegoooid, meneer.' De leraar (omdraaien) draaide zich om, (werpen) wierp een blik in de klas en (grommen) gromde: 'Snippers uit het raam gegoooid...' Dat (mogen) mocht natuurlijk niet, maar de leraar (vinden) vond het blijkbaar niet zo erg. Jos (knikken) knikte. Hij (komen) kwam er goed van af.

Enkele minuten later (aankloppen) klopte iemand aan. Meteen (openen) opende een jongen met een bloedneus de deur, (lopen) liep direct naar zijn plaats en (gaan) ging zitten. De leraar (bekijken) bekeek de jongen en (vragen) vroeg: 'Zo, en wie ben jij?' 'Steven Snippers, meneer.'

1 Een poedel (*binnenkomen*) kwam een ijssalon binnen en (*bestellen*) bestelde mokka-ijs. Een vrouw (*zien*) zag dit. Toen de hond weg (*zijn*) was, (*aanspreken*) sprak ze verbaasd de eigenaar van de ijssalon aan: ‘Meneer, (*vinden*) vond u dat daarnet niet vreemd, een hond die mokka-ijs (*bestellen*) bestelde ?!’ ‘Ja, nu u het zegt’, (*antwoorden*) antwoordde de verkoper. ‘Het (*zijn*) was inderdaad vreemd, want vroeger (*nemen*) nam hij altijd chocolade-ijs.’

2 Het (*stormen*) stormde hevig. De wind (*gieren*) gierde door de polders, (*breken*) brak bomen doormidden, (*meenemen*) nam daken en hondenhokken mee, (*doen*) deed golven hoog opspatten en (*zorgen*) zorgde ervoor dat schepen in de problemen (*raken*) raakten.

Na de storm (*tegenkomen*) kwamen Oscar en Bas, twee boeren, elkaar tegen.

‘Zeg Oscar, het dak van mijn boerderij is héél zwaar beschadigd door die windhoos. Hoe zit het met dat van jou?’, (*polsen*) polste Bas.

Oscar (*stilstaan*) stond stil.

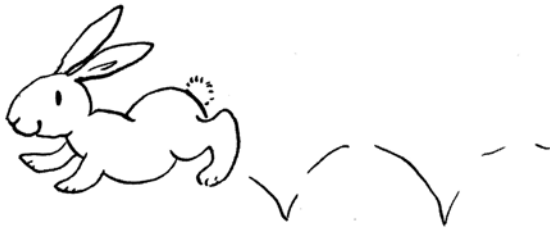
Hij (*kijken*) keek recht in het gezicht van Bas en (*spreken*) sprak met harde stem:

‘Geen idee of mijn dak beschadigd is, want ik heb het nog steeds niet teruggevonden.’

3 Raadsels. Een goed idee?

- 1 Rianne (vragen) vroeg..... aan haar Belgische vriend Jean-Pierre, een goede pingpongspeler, of hij (weet) wist..... hoe een Belg een konijn vangt? Jean-Pierre (nadenken) dacht..... heel diep na..... . Er (verschijnen) verschenen..... denkrimpels in zijn voorhoofd, maar hij (blijven) bleef..... het antwoord schuldig. Rianne (vertellen) vertelde..... hem de oplossing van het raadsel. Ze (zeggen) zei..... : ‘Die Belg gaat dan achter een boom staan en doet het geluid van een wortel na.’ En Jean-Pierre? Die (lachen) lachte..... dat zijn buik er zeer van (doen) deed..... .
- 2 Toen (vragen) vroeg..... Rianne hem of hij het toppunt van geduld (kennen) kende..... . Ditmaal (weten) wist..... Jean-Pierre het wel. ‘Zo!’, (antwoorden) antwoordde..... hij. Hij (gaan) ging..... op zijn hoofd staan en (zeggen) zei..... dat hij dat (blijven) bleef..... doen tot zijn sokken (afzakken) afzakten..... .
- 3 ‘En nu is het mijn beurt’, (vinden) vond..... Jean-Pierre. En hij (vragen) vroeg..... hoeveel sneetjes Rianne uit een heel brood (kunnen) kon..... halen. Rianne (nadenken) dacht na..... en (blijven) bleef..... nadenken. Tot Jean-Pierre zijn geduld (verliezen) verloor..... en Rianne tot spoed (aanmanen) aanmaande..... . Rianne (tellen) telde..... in gedachten de sneetjes van een brood, maar Jean-Pierres oplossing (blijken) bleek..... erg eenvoudig: ‘Je kunt van een heel brood slechts één enkel sneetje snijden, want daarna is het geen heel brood meer!’
- 4 ‘Flauw hoor!’, (roepen) riep..... Rianne. Ze (beweren) beweerde..... ook zo’n flauw raadsel te kennen. ‘Echt iets voor jou’, (giechelen) giechelde..... ze. ‘Jean-Pierre, het is wit, licht, vierkant en zo groot als een pingpongballetje. Wat is het?’ Jean-Pierre (weten) wist..... het niet. ‘Een ping-pong-blokje’, (gieren) gierde..... Rianne. En Jean-Pierre? Die (lachen) lachte..... als een boer die kiespijn (hebben) had..... !

oh.
weer zon belg
die een wortel
nadoet.

Heb je de eerste twee onderdelen van de werkwoordspelling (tegenwoordige tijd en verleden tijd) voltooid? In dit derde onderdeel kun je oefenen met het voltooid deelwoord. Op de stippellijntjes is plaats voor jouw antwoorden. Noteer ze correct en maak hierbij gebruik van de regels voor het voltooid deelwoord.

sterke werkwoorden

Voor het voltooid deelwoord van sterke werkwoorden geldt hetzelfde als voor de verleden tijd. Of je kent de juiste vorm al, of je kunt het voltooid deelwoord opzoeken in het woordenboek.

zwakke werkwoorden

Het voltooid deelwoord van een zwak werkwoord is in de regel als volgt opgebouwd:

ge + ik-vorm + **t** OF **ge** + ik-vorm + **d**

De vorm van de verleden tijd helpt je om de juiste schrijfwijze van het voltooid deelwoord te vinden. Schrijf je de verleden tijd met **te(n)**, dan eindigt het voltooid deelwoord op een **t**, schrijf je de verleden tijd met **de(n)**, dan eindigt het voltooid deelwoord op een **d**.

Bijvoorbeeld:

maakte → **gemaakt** hoorde → **gehoord**

Ook hier kun je bij twijfel (net als bij de verleden tijd) de medeklinkers van **'t ex-kof s chip** gebruiken, bijvoorbeeld:

mixen → mixte **gemixt**
leven → leefde **geleefd**

Natuurlijk zijn er uitzonderingen, maar vaak zijn die overduidelijk:

opbouwen → opgebouwd (niet: **geopbouwd**)
lachen → gelachen (niet: **gelacht**)
verdienen → verdiend (niet: **geverdiend**)

1 Er zijn in de jaren al heel wat patiënten bij dokter Wouter (*zijn*) ...**geweest**..... . De klachten die Wouter heeft (*horen*) ...**gehoord**..... , gingen van hoofdpijn tot heel erge ziektes. Mevrouw Pannenkoek heeft de dokter al vaak (*bezoeken*) ...**bezocht**..... . En steeds is ze bij hem (*komen*) ...**gekomen**..... voor dezelfde klacht. Mevrouw Pannenkoek heeft zichzelf altijd te dik (*vinden*) ...**gevonden**..... , en dat is nooit (*overgaan*) ...**overgegaan**..... . De laatste keer had ze aan dokter Wouter (*vragen*) ...**gevraagd**..... of hij écht geen middeltje had om dunner te worden. Hij had het hoofd (*schudden*) ...**geschud**..... , maar had haar wel de tip (*geven*) ...**gegeven**..... te gaan sporten. ‘Paardrijden of zo’, had hij (*zeggen*) ...**gezegd**..... . En dus was mevrouw Pannenkoek twee weken niet naar de dokter (*gaan*) ...**gegaan**..... . Toen ze op een dag weer (*verschijnen*) ...**verschenen**..... was, had Wouter (*glimlachen*) ...**geglimlacht**..... : ‘En? Fijn (*sporten*) ...**gesport**..... , mevrouw?’ Mevrouw Pannenkoek had iets onduidelijks (*grommen*) ...**gegromd**..... , en Wouter had dan maar dé vraag (*stellen*) ...**gesteld**..... : ‘En (*afvallen*) ...**afgefallen**..... ?’ ‘Ja’, had mevrouw Pannenkoek (*antwoorden*) ...**geantwoord**..... , ‘van het paard!’

2 Welke sprinkhaan heeft hoger (*springen*) ...**gesprongen**..... dan de Eiffeltoren? Elke sprinkhaan heeft dat al (*doen*) ...**gedaan**..... , want de Eiffeltoren springt niet. Heb je je al eens (*afvragen*) ...**afgevraagd**..... wat het verschil is tussen een koe en een bus? Weet je het niet? Gelukkig ben je geen postbode (*worden*) ...**geworden**..... .

3 Drie mensen zitten in een auto; ze zijn net over een brug (rijden) *gereden*.
 Vlak nadat ze die brug (passeren) *gepasseerd* zijn, komt de politie achter hen aan.
 Even later hebben de agenten hen (tegenhouden) *tegengehouden*. 'Gefeliciteerd, jullie
 zijn de duizendste auto die over deze brug is (rijden) *gereden*, jullie hebben
 tienduizend euro (winnen) *gewonnen*!'
 'Iets winnen heb ik altijd leuk (vinden) *gevonden*', zegt de chauffeur, 'maar dit is
 echt heel mooi. Nu zal het niet lang meer duren voor ik mijn rijbewijs heb (behalen)
behaald.' De agenten kijken de man verschrikt aan.
 Om de situatie te redden, zegt de man naast de chauffeur tegen de agent: 'Let maar niet op
 hem, meneer de agent. Hij heeft (drinken) *gedronken*.'
 De agent is nu erg boos (worden) *geworden* en roept: 'Uitstappen, nu!'
 Daarop zegt de man achterin: 'Ik heb problemen (voorspellen) *voorspeld* toen we
 deze auto gingen stelen!'

4 Een moeder heeft de hele dag met haar dochttertje
 in de dierentuin (lopen) *gelopen*. Ze hebben
 de vissen al (zien) *gezien* en ze hebben ook
 de giraffen al (bewonderen) *bewonderd*.
 Nu zijn ze bij de apen (aankomen) *aankomend*.
 'Hé', roept het dochttertje, 'die aap lijkt op oom Guido!'
 Moeder, die meteen ziet dat enkele bezoekers dit hebben (merken) *gemerkt*,
 roept: 'Dat mag je niet zeggen!'
 Het dochttertje kijkt haar moeder glimlachend aan en zegt: 'Nou, die aap heeft het vast niet
 (horen) *gehoord*!'

1 Annelies en Bo hebben samen een museum (bezoeken) ...bezocht.....

Ze hebben er de hele dag (wandelen) ...gewandeld..... en de schilderijen en beeldhouwwerken (bewonderen) ...bewonderd.....

‘Dit had ik niet eerder (opmerken) ...opgemerkt.....!’, roept Annelies plotseling.

‘Wat heb je (zien) ...gezien....., schat?’, vraagt Bo benieuwd.

‘Dit schilderij hier. Ik ben hier al vaker (zijn) ...geweest....., maar dit... Ik vraag me af of dit hier wel eerder heeft (hangen) ...gehangen..... Dit is echt het lelijkste schilderij dat ik ooit heb (bekijken) ...bekeken.....!’

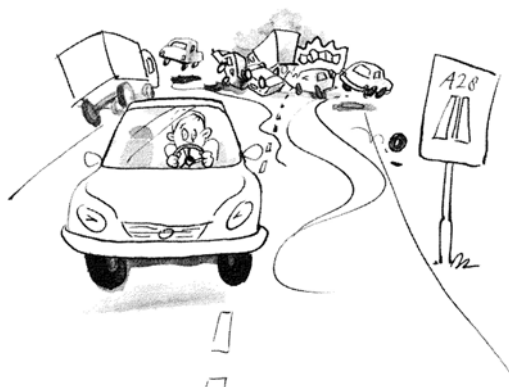
Bo kijkt even rond en fluistert dan: ‘Annelies, had je nu maar je bril (opzetten) ...opgezet..... Kom, ga snel voor die spiegel weg!’

2 Een man heeft op de autoradio een waarschuwing voor een spookrijder (horen)

...gehoord..... Tjonge, denkt de man, ik heb me al vaak (afvragen)

...afgevraagd..... waarom men zoveel drukte maakt over één enkele spookrijder...

Ik heb er alleen het laatste kwartier al honderden (zien) ...gezien.....!

3 Arianne is haar huis uit (rennen) **gerend**..... Ze heeft al enkele malen naar de vuilnisman (roepen) **geroepen**..... : 'Wacht, wacht, ik ben te laat voor het vuilnis!' Na een tijdje heeft de vuilnisman haar (horen) **gehoord**..... en heeft hij zich (omdraaien) **omgedraaid**..... en tegen Arianne (zeggen) **gezegd**..... : 'Bent u te laat (komen) **gekomen**..... voor het vuilnis, mevrouw? Geen probleem, hoor, het kan nog net. Spring er gerust bij.'

4 Steffie heeft met haar moeder lekker (winkelen) **gewinkeld**..... De hele ochtend zijn ze druk in de weer (zijn) **geweest**..... Ze hebben de trein (nemen) **genomen**..... tot aan de rand van de stad en zijn vandaar met de tram verder (rijden) **gereden**..... Ze hebben heel wat winkels (bezoeken) **bezocht**..... Steffie denkt: ik heb nog nooit zoveel winkels samen (zien) **gezien**..... Wat heb ik me al (amuseren) **geamuseerd**..... ! De laatste winkel waar ze naar binnen gaan, is de groentewinkel. Ik ben hier nog nooit binnen (zijn) **geweest**....., denkt Steffie. Ze vindt het een mooie winkel en de mensen zijn vriendelijk. Als Steffies moeder heeft (afrekenen) **afgerekend**....., zegt de groenteman: 'Heb je al een handje nootjes (pakken) **gepakt**....., meisje?' Steffie kijkt naar de nootjes, maar doet niets. De groenteman blijft vriendelijk en vraagt: 'Ik heb je net (vragen) **gevraagd**..... of je al wat nootjes uit de bak hebt (graaien) **gegraaid**..... .' Steffie doet nog steeds niets. De groenteboer loopt naar de kist, grabbelt een handvol nootjes en geeft ze aan Steffie. Wanneer ze weer op straat staan, vraagt haar moeder: 'Steffie, waarom heb je die nootjes niet zelf (nemen) **genomen**..... ?' Steffie glimlacht en antwoordt: 'Omdat die groenteboer veel grotere handen heeft dan ik!'

1 Op de snelweg is het al de hele dag druk (*zijn*) *geweest*..... Heel wat vrachtwagens hebben met hoge snelheid over het asfalt (*razen*) *geraasd*..... Enkele kleine autootjes zijn daardoor bijna van de weg (*waaien*) *gewaaid*....., maar gelukkig zijn er geen ongelukken (*gebeuren*) *gebeurd*..... Harry heeft er al heel wat kilometers op zitten. Hij heeft de hele dag (*rondrijden*) *rondgereden*..... Heel snel is hij naar de kust (*rijden*) *gereden*..... Zijn kilometerteller heeft al een tijdje 150 (*aangeven*) *aangegeven*.....

Op een gegeven moment wordt hij (*opmerken*) *opgemerkt*..... door de politie die met een snelle auto de achtervolging heeft (*inzetten*) *ingezet*.....

Harry ziet het. Hij gaat steeds sneller rijden: 180, 190, maar de politieauto blijft hem achtervolgen. Uiteindelijk wordt Harry (*klemrijden*) *klemgereden*..... ‘Waarom hebt u zo... zo (*racen*) *geracet*.....?’, vraagt een van de twee politieagenten.

‘Hm’, gromt Harry, ‘vorige week is mijn vrouw ervandoor (*gaan*) *gegaan*..... met een politieagent.

En nu was ik bang dat jullie haar kwamen terugbrengen...’

2 ‘Ik ben mijn hondje (*kwijtraken*) *kwijtgeraakt*.....’, huilt Benny. ‘Ik heb altijd van dat beestje (*houden*) *gehouden*....., het is altijd mijn beste vriend (*zijn*) *geweest*....., en nu, een paar dagen geleden is het (*gebeuren*) *gebeurd*.....’

Nadat Tilly haar vriendje al een tijdje heeft (*troosten*) *getroost*....., vraagt ze:

‘Heb je al een advertentie in de krant (*plaatsen*) *geplaatst*.....?’

Benny kijkt Tilly vernietigend aan en zegt: ‘Nou, dat helpt helemaal niets! Heb jij al eens een hond (*zien*) *gezien*..... die zo’n advertentie kan lezen?’

3 Nadat Marco's vader hem heeft (*instoppen*) **ingestopt**....., heeft Marco eerst nog wat (*klagen*) **geklaagd**..... over dorst, daarna heeft hij (*zeuren*) **gezeurd**..... over honger. Maar uiteindelijk is zijn vader erin (*slagen*) **geslaagd**..... hem het bed in te krijgen. Wanneer zijn vader net de laatste treden van de trap (*bereiken*) **bereikt**..... heeft, zeurt Marco alweer: 'Papa, mag ik een glas water?' Zijn vader, die een zware dag heeft (*hebben*) **gehad**....., roept: 'Nee, Marco, nu niet meer, je hebt al een heel glas water (*drinken*) **gedronken**..... . Morgen mag je weer.'

Even later gilt Marco weer dat hij dorst heeft.

Papa is inmiddels al flink boos (*worden*) **geworden**..... en roept: 'Jongen, straks krijg je straf!' Marco antwoordt: 'Papa, als u me straf komt geven, brengt u dan ook een glaasje water mee?'

4 Geert is net bij een benzinestation (*aankomen*) **aangekomen**..... . Het is al een tijdje geleden dat hij benzine heeft (*tanken*) **getankt**..... en de meter is intussen tot in het rood (*zakken*) **gezakt**..... . De pompbediende heeft vriendelijk gedag (*zeggen*) **gezegd**..... en heeft toen, tot zijn stomme verbazing, (*merken*) **gemerkt**..... dat er twee pinguïns achter in de auto hebben (*plaatsnemen*) **plaatsgenomen**..... . 'Sorry hoor', zegt de man, 'maar heb je al (*zien*) **gezien**..... dat er twee pinguïns in je wagen zitten?' Geert kijkt en schrikt. 'Wat moet ik met twee pinguïns?', roept hij. De man heeft al snel een oplossing (*bedenken*) **bedacht**..... . 'Weet je wat? Neem ze mee naar de dierentuin!'

Een week later is Geert weer bij hetzelfde benzinestation (*stoppen*) **gestopt**..... . Diezelfde bediende is naar buiten (*komen*) **gekomen**..... en heeft al snel (*zien*) **gezien**..... dat de pinguïns weer op de achterbank zitten.

'Alles in orde?', vraagt de man.

'Ja, hoor', lacht Geert, 'de dierentuin is een prima idee (*blijken*) **gebleken**..... .

Vandaag ga ik met ze naar het strand!'

1 Bakker Bol is altijd al een vriendelijke man (*zijn*) ...**geweest**..... . Hij heeft hard (*werken*) ...**gewerkt**..... , en het is met zijn zaak dan ook voortreffelijk (*gaan*) ...**gegaan**..... . Zijn klanten vinden dat hij steeds de beste taartjes van de hele stad heeft (*verkopen*) ...**verkocht**..... . Het aantal klanten is dan ook elk jaar (*toenemen*) ...**toegenomen**..... .

Op een dag is er een konijn de winkel (*binnenspringen*) ...**binnengesprongen**..... .

‘Verkoopt u worteltaart?’, vroeg het dier.

‘Nee, helaas niet. Ik heb wel pruimentartaart (*bakken*) ...**gebakken**..... .’

Het konijn ging naar huis, maar kwam de volgende dag terug.

‘Verkoopt u worteltaart?’, vroeg het konijn weer.

‘Nee, ik heb dat niet. Nog nooit (*hebben*) ...**gehad**..... , eigenlijk’, gaf bakker Bol toe. Weer ging het konijn naar huis. De volgende dag stelde het konijn opnieuw dezelfde vraag. Toen die dag de laatste klant de zaak had (*verlaten*) ...**verlaten**..... , zuchtte bakker Bol: ‘Ik vind het vervelend dat ik het konijn nog nooit heb (*helpen*) ...**geholpen**..... , maar ja, ik heb nog nooit worteltaart (*bereid*) ...**bereid**..... .’

‘Misschien moet je dat maar eens doen’, zei zijn vrouw.

Toen de volgende dag het konijn opnieuw de winkel was (*binnenwippen*)

...**binnengewipt**..... , en het had (*vragen*) ...**gevraagd**..... of de bakker worteltaart had (*maken*) ...**gemaakt**..... , riep bakker Bol trots: ‘Ja, hoor! Ik heb er eentje!’

Waarop het konijn zei: ‘Vies, hè?!’

2 Frauke is gisteren weer bij haar opa op visite (zijn) *geweest*. Ze heeft dat al zo vaak (doen) *gedaan* en elke keer is ze er in (slagen) *geslaagd* om opa een vraag te stellen waarover hij ernstig heeft (nadenken) *nagedacht*. Gisteren heeft ze hem (vragen) *gevraagd* of hij ooit een droom heeft (hebben) *gehad* die werkelijkheid is (worden) *geworden*. Haar opa had diep (zuchten) *gezucht* en (peinzen) *gepeinsd*. Er waren allemaal rimpels in zijn voorhoofd (verschijnen) *verschenen*. En toen had hij (zeggen) *gezegd*: 'Een droom die (uitkomen) *uitgekomen* is... Ja, toen de meester me ooit aan mijn haren heeft (trekken) *getrokken*, heb ik (wensen) *gewenst* dat ik kaal was...'

3 Een man is in een sloot (kukelen) *gekukeld*. Eerst heeft hij (proberen) *geprobeerd* uit het water te kruipen, maar dat is hem niet (lukken) *gelukt*. Daarna heeft hij luidkeels (schreeuwen) *geschreeuwd*, maar de eerste voorbijganger heeft hem niet (helpen) *geholpen*. Met zijn laatste krachten heeft de man opnieuw (gillen) *gegild*: 'Help! Help! Ik kan niet zwemmen!'

De tweede voorbijganger is wel (stoppen) *gestopt*, heeft zich (vooroverbuigen) *voorovergebogen* en (zeggen) *gezegd*: 'Rustig, meneer! Ik kan ook niet zwemmen, maar ik maak tenmiste niet zo'n kabaal!'

1 Een pakje met de post

Iemand heel ver hier vandaan
 heeft aan mij (*denken*) ...*gedacht*..... :
 heeft iets in een doos (*doen*) ...*gedaan*..... ,
 naar de post (*brenge*) ...*gebracht*..... .

De doos is met de trein (*gaan*) ...*gegaan*..... ,
 de trein ging door de nacht
 en vanmorgen kwam het aan.
 Wie had dat (*denken*) ...*gedacht*..... ?

van Willem Wilmink uit 'Kijken met je ogen dicht', Westbroek, Harlekijn, 1984

2 Vogelnestje

Een vogelpaartje is juist (*trouwen*) ...*getrouwd*..... .
 Eerst hebben ze samen een nestje (*bouwen*) ...*gebouwd*..... .
 Daar wonen ze nu met hun beidjes
 en later komen er eitjes.

van Lea Smulders uit 'Kinderversjes', De Bilt, Cantecleer, 1978

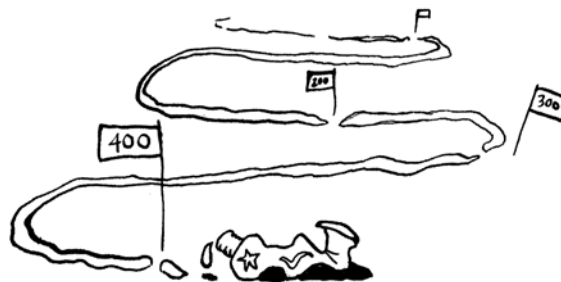

3 De buurman van Sally is altijd al een vreemde snuiter (zijn) geweest.
 Hij heeft steeds in paarse auto's (rijden) gereden. Hij heeft altijd rode schoenen (dragen) gedragen. Hij heeft ook altijd struisvogels als huisdieren (houden) gehouden. Sally's buurman is echter tijdens zijn kindertijd blind (worden) geworden. Zomaar, ineens. Hij heeft zich altijd (redden) gered met humor en hij heeft ook altijd (lachen) gelachen om zijn eigen gebrek. Op een dag, toen Sally douchte, werd er (aankloppen) aangeklopt.
 'Hallo, Sally, mag ik binnenkomen?'

Meteen had Sally de stem van haar buurman (herkennen) herkend en had ze (roepen) geroepen:
 'Kom maar binnen, buurman!' Het kan toch geen kwaad, had ze (denken) gedacht, hij kan me toch niet zien.
 De buurman had haar evenwel enthousiast (vertellen) verteld: 'Hey, Sally, ik kan weer zien!'

4 Belle had aan haar vader (vragen) gevraagd: 'Papa, heb je er al eens over (nadenken) nagedacht hoeveel tandpasta er in een tube zit?' Haar vader had verstrooid van zijn krant (opkijken) opgekeken en (antwoorden) geantwoord:
 'Geen idee, Belle, jij wel?'
 Belle had (glimlachen) geglimlacht en trots (melden) gemeld dat zij het wist: 'Van de badkamer over de overloop naar mijn kamer, dit driemaal rond en dan ook nog helemaal tot in jouw kantoor! Zoveel tandpasta zit er in één tube! Veel, hè?!'

1 In het plaatsje Melkebeek heeft altijd een houten brug (*staan*) ...**gestaan**.....
 die de oevers van de rivier heeft (*verbinden*) ...**verbonden**..... . Maar wie er gisteren
 (*langskomen*) ...**langsgekomen**..... is, heeft wellicht (*merken*) ...**gemerkt**..... dat de
 brug (*instorten*) ...**ingestort**..... is. En dat is allemaal door een eekhoortje (*komen*)
 ...**gekomen**..... .

Je gelooft het niet?

Gisterochtend was een eekhoorn bij de brug (*sluipen*) ...**geslopen**..... . Hij had er op
 zijn gemakje nootjes (*eten*) ...**gegeten**..... . Het had (*smaken*) ...**gesmaakt**..... .
 Voldaan had hij een tijdlang van het mooie uitzicht (*genieten*) ...**genoten**..... ; hij was
 net niet in slaap (*vallen*) ...**gevallen**..... in de rust van de natuur. Toen hij naar de
 andere oever van de rivier wilde, en de brug (*naderen*) ...**genaderd**..... was, was hem
 een houten bordje (*opvallen*) ...**opgevallen**..... . Daarop had hij (*lezen*)
 ...**gelezen**..... :

WAARSCHUWING!

EEKHOORTJES MOGEN ENKEL IN HUN EENTJE DEZE BRUG OVERSTEKEN,
 ANDERS STORT DE BRUG IN!

Het eekhoortje had even (*nadenken*) ...**nagedacht**..... en had al gauw het besluit
 (*nemen*) ...**genomen**..... dat het voor hem geen probleem kon zijn: hij was immers
 alleen. En toen is de eekhoorn de brug (*opstappen*) ...**opgestapt**..... en is de brug met
 donderend geraas in de rivier (*storten*) ...**gestort**..... .

Waardoor is dat (*gebeuren*) ...**gebeurd**..... ?

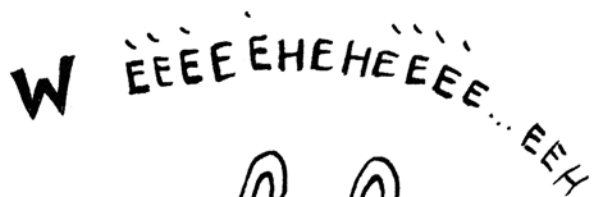
Ja, een gewaarschuwd eekhoortje telt voor twee!

- 2 Sara is naar de tandarts (zijn) geweest..... . Wanneer ze weer (thuiskomen) thuisgekomen..... is, vraagt haar moeder: 'En, Sara, heeft het pijn (doen) gedaan..... ?' Sara zucht: 'Ik denk het wel, want de tandarts heeft hard (gillen) gegild..... toen ik hem in zijn vinger heb (bijten) gebeten..... .'

- 3 Twee moeders hebben op een bankje in het park (zitten) gezeten..... en hebben de hele namiddag (opscheppen) opgescheept..... over de intelligentie van hun zoontjes.
Zo heeft de ene moeder op een bepaald moment (zeggen) gezegd..... : 'Mijn zoon is altijd een snelle jongen (zijn) geweest..... ; hij kon met acht maanden al lopen!' De ander had even (kuchen) gekucht..... en (antwoorden) geantwoord..... : 'Mijn zoon is zo intelligent dat hij zich na twee jaar nog laat dragen!'

Wanneer naast een werkwoord staat: *tt*, dan betekent dit dat je het werkwoord in de tegenwoordige tijd vervoegt. Staat er *vt*, dan maak je er de juiste vorm van in de verleden tijd. Dat *vd* (voltooid deelwoord) nooit vermeld wordt, heeft te maken met het feit dat je dit meteen zult merken wanneer je aan zo'n zin bezig bent. Het blijkt telkens de enige mogelijkheid te zijn. **Let op:** soms staat naast een werkwoord géén aanduiding of het werkwoord in *tt* of *vt* moet. Dan moet je zélf in de zin of situatie naar aanwijzingen zoeken.

Een voorbeeldje:

Annelies (*hebben*) vorig jaar nog rood haar; nu (*zijn*) het echter groen.

Het stukje 'vorig jaar' wijst op verleden tijd en het woordje 'nu' op tegenwoordige tijd.
Dus:

Annelies (*hebben*) **had** vorig jaar nog rood haar; nu (*zijn*) **is** het echter groen.

- 1 Hanna (*komen – tt*) ...**komt**..... bij dokter Wouter en (*zeggen – tt*)
 ...**zegt**..... : ‘Dokter, als ik op mijn arm (*drukken – tt*) ...**druk**..... ,
 (*hebben – tt*) ...**heb**..... ik pijn! Als ik mijn been (*aanraken – tt*)
 ...**aanraak**..... , (*doen – tt*) ...**doet**..... het zeer!
 En zelfs als ik op mijn hoofd (*duwen – tt*) ...**duw**..... , (*voelen – tt*)
 ...**voel**..... ik pijn!’
 Dokter Wouter (*reageren – tt*) ...**reageert**..... meteen: ‘Aha, Hanna, ik (*zien – tt*)
 ...**zie**..... het al: je vinger is (*breken*) ...**gebroken**.....!’

- 2 Lotje (*spelen – tt*) ...**speelt**..... weer met haar pop. Na een tijdje (*neerleggen – tt*)
 ...**legt**..... ze die ...**neer**..... en (*gaan – tt*) ...**gaat**..... ze
 naast haar moeder zitten.
 ‘Mama, (*krijgen – tt*) ...**krijg**..... ik een nieuwe pop?’, (*vragen – tt*)
 ...**vraagt**..... Lotje.
 Moeder (*aankijken – tt*) ...**kijkt**..... haar dochttertje ...**aan**..... en
 (*antwoorden – tt*) ...**antwoordt**..... : ‘Maar meisje toch, je (*hebben – tt*) ...**hebt**.....
 toch nog een goede pop?!’
 Lotje (*fluisteren – tt*) ...**fluistert**..... : ‘Maar mama toch, u (*krijgen – tt*) ...**krijgt**.....
 toch ook weer een baby, terwijl ik ook nog goed (*zijn – tt*) ...**ben**.....?’

3 Richard, een steenrijke ondernemer, (vinden – tt) **vindt**..... dure auto's helemaal het einde. Sinds kort (rijden – tt) **rijdt**..... hij met een chique en peperdure Mercedes. De wagen (zijn – tt) **is**..... zo vreselijk duur dat Richard hem ternauwernood alleen (durven – tt) **durft**..... te laten wanneer hij in de stad (zakendoen – tt) **zakendoet**..... . Op een dag, nadat hij met Imelda, zijn vrouw, een uurtje heeft (winkelen) **gewinkeld**..... , (terugkomen – tt) **komt**..... hij **terug**..... bij zijn auto en (merken – tt) **merkt**..... tot zijn schrik dat de hele achterkant (indeuken) **ingedeukt**..... is. Richard (razen – tt) **raast**..... en (tieren – tt) **tiert**..... , maar Imelda (opmerken – tt) **merkt**..... een briefje **op**..... dat onder een ruitenwisher van de Mercedes (zitten – tt) **zit**..... . 'Richard, de man die onze wagen heeft (rammen) **geramd**..... , zal zijn naam en adres (achterlaten) **achtergelaten**..... hebben', (opperen – tt) **oppert**..... Imelda. Richard (openvouwen – tt) **vouwt**..... het briefje **open**..... , en (lezen – tt) **leest**..... : 'Beste bezitter van deze dure auto, terwijl ik dit (schrijven tt) **schrijf**..... , (staan – tt) **staan**..... er in de straat zeker dertig mensen naar mij te kijken. Zij (denken – tt) **denken**..... allemaal dat ik nu mijn naam, adres en telefoonnummer (noteren – tt) **noteer**..... , zodat u met mij contact (kunnen – tt) **kunt**..... opnemen. Ha, ha, dat is dus lekker niet zo!'

4 Sinds kort (hebben) **heeft**..... de firma Kuier een nieuwe receptioniste. Ze (heten) **heet**..... Norma. Wanneer je naar Kuier (bellen) **belt**..... , (terecht komen) **kom**..... je bij haar **terecht**..... . 'Goedemiddag, met Norma Jansen van de firma Kuier. (Kunnen) **Kan**..... ik u helpen?' 'Welke firma (zeggen) **zegt**..... u?' 'De firma Kuier...' 'Welke firma?' 'Kuier, met de K van Koe en de rest (hangen) **hangt**..... eronder!'

1 Ronald en Anton (*wandelen – tt*) **wandelen** samen naar school.

Ronald (*vertellen – tt*) **vertelt** over zijn nieuwe waterschildpad die hij Fredje (*noemen*) **genoemd** heeft. Ronald (*vinden – tt*) **vindt** dat Fredje een prachtbeest (*zijn – tt*) **is** ‘Echt een droom van een dier!’ Anton heeft aandachtig (*luisteren*) **geluisterd**, maar bij het woord ‘droom’ (*uitroepen – tt*) **roept** hij **uit** : ‘Weet je wat ik vannacht (*dromen*) **gedroomd** heb, Ronald?’ Die (*schudden – tt*) **schudt** het hoofd. Hij (*kunnen – tt*) **kan** toch niet weten wat Anton (*dromen – tt*) **droomt** En Anton (*vertellen – tt*) **vertelt** : ‘Ik (*dromen – vt*) **droomde** dat ik op de kermis (*zijn – vt*) **was**’

‘Wat een merkwaardig toeval!’, (*vinden – tt*) **vindt** Ronald. ‘Ik heb vannacht een droom (*hebben*) **gehad** waarin ik een feestje (*houden – vt*) **hield** voor mijn verjaardag. De hele klas was (*uitnodigen*) **uitgenodigd**, behalve jij.’ Anton (*schrikken – tt*) **schrikt** En (*stilstaan – tt*) **staat** meteen **stil**

‘Dat (*snappen – tt*) **snap** ik niet. Waarom (*mogen – vt*) **mocht** ik niet komen?’ Ronald (*fronzen – tt*) **fronst** de wenkbrauwen, en (*zeggen – tt*) **zegt** : ‘Dat is toch logisch. Jij (*zijn*) **was** toen op de kermis!’

2 Op een bankje in het park (*zitten – tt*) **zitten** Nasira en Hilde op te scheppen over hun kinderen die in hun buggy’s (*liggen – tt*) **liggen** te slapen. Nasira (*verklaren – tt*) **verklaart** apetrots: ‘O Hilde, onze Mohammed (*kunnen – tt*) **kan** zijn naam al spellen! (*Vinden – tt*) **Vind** je dat niet knap?’ Hilde (*ophalen – tt*) **haalt** haar schouders **op** en (*antwoorden – tt*) **antwoordt** : ‘Ach, jij (*vinden – tt*) **vindt** dat misschien knap, maar mijn zoon (*slagen – tt*) **slaagt** er zelfs in zijn naam achterstevoren te spellen!’

Nasira (*bekijken – tt*) **bekijkt** haar slapende zoontje en (*vragen – tt*) **vraagt** : ‘Hoe (*heten – tt*) **heet** je zoontje dan?’

‘Bob.’

3 Weg met de 1ste schooldag!

En gisteren (*beginnen*) *begon*..... het al: een beetje bibberen, mijn hart dat heel snel (*bonzen*) *bonsde*....., en mijn boterham die fel (*tekeergaan*) *tekeerging*..... in mijn maag. Weet je, zo'n eerste schooldag, die (*zijn – tt*) *is*..... niet goed voor kinderen, die dag die (*zien – tt*) *zie*..... je toch bang tegemoet? Zo'n dag is toch één grote tegenslag?

Geachte minister, mevrouw (ofwel meneer), (*vinden*) *vond*..... u het vroeger tof misschien die eerste schooldag elk jaar weer?

U hebt er toch ook tegenop (*zien*) *gezien*..... ?

Welnu, mevrouw (ofwel meneer), die eerste schooldag,

(*afschaffen – tt*) *schaf*..... hem *af*.....

want een tweede schooldag – da's heel maf! –

die (*zijn – tt*) *is*..... anders.

Dán (*kunnen – tt*) *kan*..... het wel weer...

uit 'Ik vind je hiëroglief', Abimo, 2003

4 Jo Uralist (*maken – tt*) *maakt*..... een reportage over indianen in een reservaat. Hij (*vinden – tt*) *vindt*..... het allemaal heel interessant en (*stellen – tt*) *stelt*..... honderden vragen. Op een bepaald moment (*informereren – tt*) *informeert*.....

hij bij een oude indiaan of hij echt honderd procent indiaan is.

De man (*glimlachen – tt*) *glimlacht*..... en (*antwoorden – tt*) *antwoordt*..... :

'Nee, ik (*kunnen – tt*) *kan*..... mezelf slechts voor pakweg negentig procent indiaan noemen.'

Jo heeft dit antwoord niet (*verwachten*) *verwacht*..... en (*vragen – tt*)

vraagt..... : 'Ah, u (*hebben – tt*) *hebt*..... een vader of moeder van andere afkomst, misschien?'

De indiaan (*grinniken – tt*) *grinnikt*....., (*schudden – tt*) *schudt*..... het hoofd en (*fluisteren – tt*) *fluistert*..... : 'Nee, dat niet, maar eh... ik (*hebben – tt*)

heb..... wel een houten been.'

Lekker stout!

❶ Fik en Kees, twee honden, (*lopen* – *tt*) ...**lopen**..... over het strand.

‘Nou’, (*opmerken* – *tt*) ...**merkt**.....

Fik ...**op**....., ‘lekker windje, hè?’

‘Zo (*zijn* – *tt*) ...**is**..... dat’,

(*antwoorden* – *tt*) ...**antwoordt**..... Kees.

‘(*Zullen* – *tt*) ...**Zal**..... ik er nog eentje laten?’

❷ Bertus (*opdrinken* – *tt*) ...**drinkt**..... twee grote glazen melk achter elkaar

...**op**..... en (*laten* – *tt*) ...**laat**..... daarna een loeiharde boer.

Zijn moeder (*reageren* – *tt*) ...**reageert**..... ogenblikkelijk: ‘Bertus! Wat (*zijn* – *vt*)

...**was**..... dat nou?’

Bertus (*glimlachen* – *tt*) ...**glimlacht**..... en (*verklaren* – *tt*) ...**verklaart**..... :

‘Dat (*zijn* – *vt*) ...**was**..... de melkboer, mam!’

❸ Twee slakken hebben ruzie (*maken*) ...**gemaakt**.....

Na enkele uren (*vinden* – *tt*) ...**vindt**..... de ene slak dat het tijd (*worden* – *tt*)

...**wordt**..... om vrede te sluiten.

Ze (*fluisteren* – *tt*) ...**fluistert**..... : ‘(*Zijn* – *tt*) ...**Zijn**..... we weer vrienden?’

De andere slak (*glijden* – *tt*) ...**glijdt**..... van haar weg en (*antwoorden* – *tt*)

...**antwoordt**..... : ‘Slijmerd!’

4 De hoogste tijd voor nog twee versjes!

De winter (*naderen – tt*) nadert met zevenmijlslaarzen.

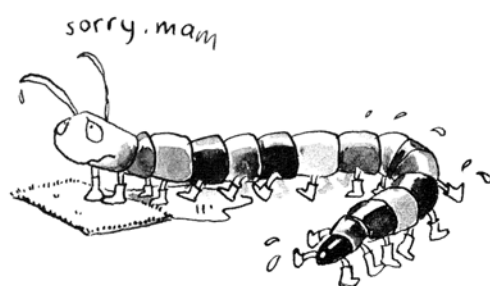
De moed in de thermometer (*zinken – tt*) zinkt.

Ik (*dromen – tt*) droom al van de witte vlokken die (*dwarrelen – tt*)
dwarrelen over mijn gezicht.

Het (*beloven – tt*) belooft een fijne tijd te worden: sleeën, poppen,
koude ballen en buiten (*lopen – tt*) lopen met vriendjes en appelwangen.

Toe, winterman, (*vullen – tt*) vul je koffers met vlokken en (*komen – tt*)
kom naar hier!

‘Hoera, winterman is op komst’ van Moniek Vermeulen

5 Van een duizendpoot

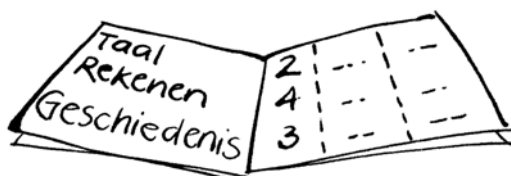
De moeder van een duizendpoot (*zijn – tt*) is vreselijk ontevreden,
want haar zoontje is zojuist in de sloot (*glijden*) gegleden.

En als je even (*berekenen – tt*) berekent
weet je wat dat (*betekenen – tt*) betekent :
op zijn hoofd een grote buil
en duizend sokjes vuil.

van Han G. Hoekstra uit ‘Rijmpjes en versjes uit de nieuwe doos’, Amsterdam, Meulenhoff, 1976

1 Gisteren (bezoeken) bezocht een man het gemeentehuis van Melkebeek omdat hij zijn naam (willen – vt) wilde laten veranderen. Hij (gaan) ging naar de balie en (informer) informeerde voorzichtig: ‘Meneer, (kunnen – tt) kunt u mij helpen?’ De bediende (knikken – vt) knikte vriendelijk. Uit een lade (opdiepen) diepte hij een formulier op en (vragen) vroeg aan de man: ‘Wat (zijn – tt) is uw naam?’ De man (ademhalen – vt) haalde diep adem en (zeggen) zei : ‘Ik (heten – tt) heet Bjerjozkalowavswivalisit Fedchenkarenchackowitsj, meneer.’ De bediende (opkijken – vt) keek verschrikt op en (zuchten) zuchtte : ‘Ik (begrijpen – tt) begrijp het, meneer. Ik (kunnen – tt) kan me goed voorstellen dat u uw naam (willen – tt) wilt laten veranderen. Ja, ja, natuurlijk. Hoe (wensen) wenst u voortaan te heten?’ Weer (inademen – vt) ademde de man diep in en (spreken) sprak ernstig: ‘Korsakiwanowithandretolgandalfowitsj Chetchoukinetsarevetsicheiwantarunovichouneivresiuondrydravna.’

2 Frank (thuiskomen – vt) kwam thuis met zijn schoolrapport. Zijn vader (bestuderen – vt) bestudeerde het en (grommen – vt) gromde : ‘Frank jongen, het (gebeuren – tt) gebeurt wel vaker dat je een slecht rapport (hebben – tt) hebt , maar zo slecht is het nog nooit (zijn) geweest !’ Frank (knikken – vt) knikte Vader (zuchten – vt) zuchtte en (melden – vt) meldde : ‘Dat (verdienen – tt) verdient straf.’ ‘Dat (vinden – tt) vind ik ook, papa!’ (roepen – vt) riep Frank. ‘Geen zorgen, ik (weten – tt) weet wel waar de meester (wonen – tt) woont’

3 (Zullen – tt) **Zal**..... ik je eens een groot probleem voorleggen? Er (zijn – tt) **zijn**..... drie eilanden. Jij (bevinden – tt) **bevindt**..... je op het eerste eiland. Op het tweede eiland (staan – tt) **staat**..... een ezel, en op het derde een boom waaraan kokosnoten groeien. Wat (zijn – tt) **is**..... nu precies het grote probleem? Jij (moeten – tt) **moet**..... een kokosnoot halen. Eentje is voldoende. Dat (lijken – tt) **lijkt**..... heel eenvoudig. Je (denken – tt) **denkt**..... nu: ik (zwemmen – tt) **zwem**..... gewoon eventjes naar dat eiland. Maar let op! Tussen de eilanden (baden – tt) **baden**..... ook hongerige krokodillen en jij (beschikken – tt) **beschikt**..... alleen over een zware zaklamp. Hoe (raken – tt) **raak**..... je op het derde eiland? Welnu, je (gooien – tt) **gooit**..... die zware zaklamp in het water. Die lamp (zinken – tt) **zinkt**..... naar de bodem, dat (staan – tt) **staat**..... als een paal boven water. Op die paal (gaan – tt) **ga**..... je zitten wachten tot je een ons (wegen – tt) **weegt**..... Wanneer het zover is, (meevliegen – tt) **vlieg**..... je makkelijk **mee**..... met de wind naar het tweede eiland. Daar (bevinden – tt) **bevindt**..... zich die ezel. Je (trekken – tt) **trekt**..... dat dier aan zijn oren. Daardoor (beginnen – tt) **begint**..... die ezel natuurlijk te balken. Van die balken (maken – tt) **maak**..... je een vlot. Met dat vlot (varen – tt) **vaar**..... je naar het derde eiland. (Hebben – tt) **heb**..... je nu alles opgelost? Nee, niet helemaal want je (willen – tt) **wilt**..... een kokosnoot pakken, maar dat (lukken – tt) **lukt**..... je niet. Je (opgeven – tt) **geeft**..... het **op**....., je (gaan – tt) **gaat**..... dus bij de pakken neerzitten. Die pakken (opstapelen – tt) **stapel**..... je **op**..... . Maar zelfs wanneer je op die pakken (kruipen – tt) **kruipt**....., (kunnen – tt) **kun**..... je net niet bij de kokosnoot. Weer (willen – tt) **wil**..... je het opgeven, dus (neergooien – tt) **gooi**..... je het bijltje erbij **neer**..... . Dat bijltje (oprapen) **raap**..... je dan weer **op**..... en je (afhakken – tt) **hakt**..... er een kokosnoot mee **af**..... . Met het vlot (zeilen – tt) **zeil**..... je terug naar het eerste eiland. En klaar (zijn – tt) **is**.....

Kees! Eenvoudig, nietwaar?

1 Kevin en Tim (*zijn – tt*) *zijn*..... dikke vrienden. Elke zaterdag (*gaan*) *gaan*..... ze samen op stap. Dan (*vertellen*) *vertelt*..... Kevin honderduit en (*luisteren*) *luistert*..... Tim naar zijn vriend. Vandaag (*schrikken*) *schrikt*..... Tim wanneer Kevin hem (*meedelen*) *meedeelt*..... : ‘Ik (*gaan*) *ga*..... een geit kopen!’ ‘Je (*gaan*) *gaat*..... wát kopen? Een geit?! En je (*wonen*) *woont*..... op een flat!’

Kevin (*schaterlachen*) *schaterlacht*..... en (*melden*) *meldt*..... : ‘In de zomer (*zetten*) *zet*..... ik dat beest toch gewoon op het balkon.’

Tim (*nadenken*) *denkt na*..... . Hij (*vinden*) *vindt*..... het maar niks voor die geit.

‘En wat (*gebeuren*) *gebeurt*..... er in de winter met dat dier?’

Kevin (*ophalen*) *haalt*..... zijn schouders *op*..... : ‘Dan (*binnenlaten*) *laat*..... ik het beestje gewoon *binnen*..... .’

‘En de stank dan?’, (*snuiven*) *snuift*..... Tim. Kevin (*brullen*) *brult*..... : ‘O, daar (*moeten*) *moet*..... die geit maar aan wennen!’

2 Rani heeft de spiksplinternieuwe auto van Gert-Jan een avondje (*lenen*) *geleend*..... . Wanneer ze (*thuiskomen*) *thuiskomt*..... , (*vragen*) *vraagt*..... Gert-Jan: ‘En, (*vinden*) *vind*..... je het geen lekker karretje?’ Rani (*mompelen*) *mompelt*..... : ‘Nou... Gert-Jan, ik (*brengen*) *breng*..... goed nieuws, maar ik (*hebben*) *heb*..... ook slecht nieuws.’ Gert-Jan (*aankijken*) *kijkt*..... haar argwanend *aan*..... en (*informeren*) *informeert*..... : ‘Welk nieuws? (*beginnen*) *Begin*..... maar met het goede.’ Rani (*vertellen*) *vertelt*..... nerveus: ‘Nou, Gert-Jan, die airbags van je nieuwe auto (*doen*) *doen*..... het echt prima, hoor!’

3 Twee kippen (*paraderen* – vt) ...**paradeerden**..... in het kippenhok. ‘Ik (*zijn* – tt) ...**ben**..... ziek’, (*vertellen* – vt) ...**vertelde**..... de ene kip. ‘Oei, (*zijn* – tt) ...**is**..... het een ernstige ziekte?’, (*vragen* – vt) ...**vroeg**..... de andere bezorgd. De eerste kip (*ophalen* – vt) ...**haalde**..... haar vleugels ...**op**..... en (*kakelen* – vt) ...**kakelde**..... : ‘Ik (*weten* – tt) ...**weet**..... het niet, maar ik heb vannacht zulke hoge koorts (*hebben*) ...**gehad**..... dat ik daarnet een gekookt ei heb (*leggen*) ...**gelegd**.....’

4 Slager Ben Houwer (*uithalen* – tt) ...**haalt**..... altijd grapjes ...**uit**..... met zijn klanten. Hij heeft kleine Gary al enkele malen flink (*beethebben*) ...**beetgehad**....., en die (*zinnen*) ...**zint**..... nu op wraak. Vandaag (*worden*) ...**wordt**..... het Gary’s dagje. Hij (*moeten* – tt) ...**moet**..... van zijn moeder naar de slager en is vastbesloten om Ben een flinke poets te bakken. Nadat drie vrouwen allerlei lekkers hebben (*kopen*) ...**gekocht**....., is het eindelijk Gary’s beurt. ‘Hoi, jongeman, je hoofd (*hebben* – tt) ...**heeft**..... weer de kleur van vers gehakt’, (*spotten* – tt) ...**spot**..... Ben Houwer. Hij (*knipogen* – tt) ...**knipoogt**..... naar de twee klanten die na Gary de winkel zijn (*binnenkomen*) ...**binnengekomen**..... Gary (*slikken* – tt) ...**slikt**..... even en (*bestellen* – tt) ...**bestelt**..... gerookte ham. ‘Nog iets?’ ‘Hm’, (*grommen* – tt) ...**gromt**..... Gary, ‘hebt u varkenspootjes?’ ‘Ja, natuurlijk!’, (*uitroepen* – tt) ...**roept**..... de slager triomfantelijk ...**uit**..... ‘Tja’, (*zeggen* – tt) ...**zegt**..... Gary luid, ‘dan (*zullen* – tt) ...**zult**..... u wel moeilijk lopen...’

1 Wieteke heeft gisteren in het ziekenhuis een aantal onderzoeken (hebben)

...gehad.....

Daar hebben de dokters haar al (zeggen) ...gezegd..... dat ze wellicht (opereren)

...geopereerd..... moet worden. Vandaag (mogen) ...mag..... ze bij dokter

Wouter langs voor de resultaten van alle tests. De dokter (aankijken) ...kijkt.....

Wieteke ernstig ...aan..... en (zeggen) ...zegt..... : 'U (worden)

...wordt..... deze week nog (opereren) ...geopereerd.....

Het (zijn) ...is..... dringend. (Weten) ...Weet..... u wat we in uw

maag (vinden) ...gevonden..... hebben?' Wietekes gezicht (worden)

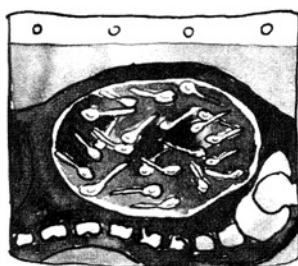
...wordt..... krijtwit. Ze (schudden) ...schudt..... het hoofd.

'In uw maag (zitten) ...zitten..... wel vierentwintig theelepels!'

Wieteke (ophalen) ...haalt..... haar schouders ...op..... en (fluisteren)

...fluistert..... : 'Natuurlijk, dokter Wouter, natuurlijk! Dat (zijn – vt)

...was..... toch uw eigen voorschrift: driemaal per dag een theelepel!'

2 Chantal (zullen – vt) ...zou..... met haar moeder ganzenbord gaan spelen.

Die heeft het haar (beloven) ...beloofd....., dus (ophouden – tt)

...houdt..... Chantal niet ...op..... met zeuren tot moeder haar belofte

heeft (houden) ...gehouden.....

Wanneer ze met haar moeder bij het ganzenbord heeft (plaatsnemen) ...plaatsgenomen.....,

(vastpakken – tt) ...pakt..... Chantal de dobbelsteen ...vast..... en

(gooien – tt) ...gooit..... hem loeihard tegen het plafond. Moeder (schrikken – tt)

...schrikt..... en (roepen – tt) ...roept..... : 'Maar kind, waarom (doen – tt)

...doe..... je dat?!' Chantal (antwoorden – tt) ...antwoordt..... :

'Het (staan – tt) ...staat..... in de spelregels, mam: Wie het hoogst (gooien – tt)

...gooit....., (mogen – tt) ...mag..... beginnen.'

3 Een man (*binnenkomen* – vt) **kwam**..... Café Dorpsgezicht
 ...**binnen**..... Hij (*rondkijken* – vt) **keek rond**....., (*zeggen* – vt)
 ...**zei**..... iedereen gedag. Hij (*bestellen* – vt) **bestelde**..... een biertje en
 (*meedelen* – vt) **deelde mee**..... : ‘(*Geven* – tt) **Geef**..... die man met dat
 hoedje er ook maar een.’ Toen de glazen (*leegdrinken*) **leeggedronken**..... waren,
 (*vragen* – vt) **vroeg**..... de gulle man weer een pilsje, en weer (*melden* – vt)
 ...**meldde**..... hij: ‘(*Bezorgen* – tt) **Bezorg**..... die kerel met dat hoedje er
 ook maar weer een.’

Toen de biertjes weer bijna (*opdrinken*) **opgedronken**..... waren, (*vragen* – vt)
 ...**vroeg**..... degene naast de man met het hoedje: ‘(*Mogen* – tt)
 ...**Mag**..... ik je hoedje even lenen?’

De man met het hoedje (*antwoorden* – vt) **antwoordde**..... vriendelijk: ‘Geen probleem.’
 Even later (*bestellen* – vt) **bestelde**..... de gulle man opnieuw bier. Hij (*roepen* – vt)
 ...**riep**..... : ‘Geef iedereen maar een pilsje, behalve die man met dat hoedje,
 want die heeft er al twee (*hebben*) **gehad**..... !’

4 Moeder (*hebben* – vt) **had**..... tegen Chantal (*zeggen*)
 ...**gezegd**..... : ‘Als ik straks een paar dagen op zakenreis (*zijn* – tt)
 ...**ben**....., (*moeten* – tt) **moet**..... jij elke dag de eieren uit het
 kippenhok halen. Je (*noteren* – tt) **noteert**..... dan op elk ei wanneer het (*leggen*)
 ...**gelegd**..... is. Heb je dat goed (*begrijpen*) **begrepen**....., Chantal?’

Het meisje had overtuigend (*knikken*) **geknikt**.....

Wanneer moeder een paar dagen later (*thuiskomen*) **thuiskomt**....., (*zien*)
 ...**ziet**..... ze een mandje met eieren op het aanrecht (*staan*)
 ...**staan**.....

Op elk ei is in keurige letters (*schrijven*) **geschreven**..... : vandaag.

1 Oscar, Serge, Ali en Lech (*kaartspelen* – tt) ...**spelen**..... **kaart**.....
 in hun stamcafé waar het haardvuur gezellig (*branden* – tt) ...**brandt**..... . Opeens
 (*roepen* – tt) ...**roept**..... Serge: ‘Ik (*stoppen*) ...**stop**..... ermee, want
 iemand (*spelen* – tt) ...**speelt**..... vals!’ Ali (*bestuderen* – tt) ...**bestudeert**.....
 Serges gezicht en (*vragen* – tt) ...**vraagt**..... :
 ‘Hoe (*weten* – tt) ...**weet**..... jij dat?’
 Serge (*brullen* – tt) ...**brult**..... : ‘Ik weet dat héél zeker, want ik (*hebben* – vt)
 ...**had**..... een joker in mijn rechtersok (*stoppen*) ...**gestopt**..... , en die
 kaart is nu (*verdwijnen*) ...**verdwenen**..... !’

2 Op de kraamafdeling van het ziekenhuis (*liggen* – tt) ...**liggen**..... Wendy en
 Kasper, twee baby’s. Wanneer Wendy (*huilen* – tt) ...**huilt**..... , (*beginnen* – tt)
 ...**begint**..... Kasper ook. Wanneer Kasper (*voeden*) ...**gevoed**..... wordt,
 (*zeuren* – tt) ...**zeurt**..... Wendy om een fles. En wanneer er niemand in de buurt
 (*rondlopen* – tt) ...**rondloopt**..... , (*keuvelen* – tt) ...**keuvelen**..... ze gezellig over
 ditjes en datjes. Vandaag (*fluisteren*) ...**fluistert**..... Kasper: ‘Hé, Wendy, ik (*kunnen*)
 ...**kan**..... je bewijzen dat ik een jongetje (*zijn*) ...**ben**..... .’
 ‘O ja?’
 ‘Ja. (*Zullen*) ...**Zal**..... ik dat doen?’
 Wendy (*goedvinden*) ...**vindt**..... dat wel ...**goed**..... . Ze is erg
 benieuwd.
 ‘Oké’, (*fluisteren*) ...**fluistert**..... Kasper, ‘als de verpleegster weg (*zijn*)
 ...**is**..... , (*zullen*) ...**zal**..... ik het bewijs tonen.’
 Wanneer even later de verpleegster (*vertrekken*) ...**vertrokken**..... is,
 (*trekken*) ...**trekt**..... Kasper zijn lakentje heel langzaam, beetje bij beetje, naar
 beneden, en (*zeggen*) ...**zeft**..... : ‘Kijk Wendy, ik (*dragen*) ...**draag**.....
 blauwe sokjes!’

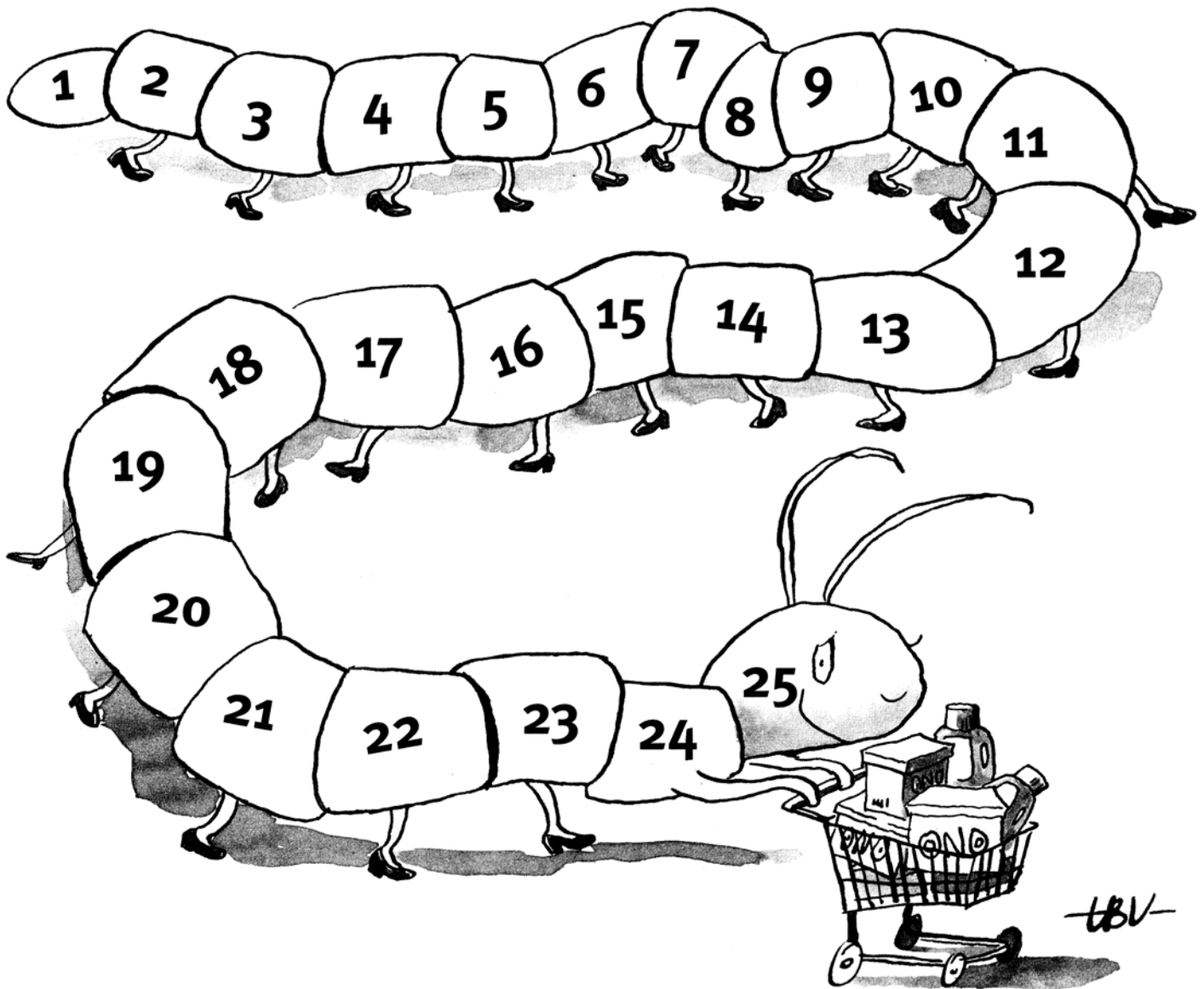
3 Wanneer Marino een tijdje heeft (rondwandelen) rondgewandeld in een warenhuis, (moeten – tt) moet hij op een bepaald moment plassen. Als hij bij de toiletten (komen) gekomen is, (lezen) leest hij op een bordje: wc: 20 eurocent. Marino (gooien) gooit braaf een muntstuk van twintig cent in het schaalpje en (doorlopen) loopt door. Pas na twee uur (komen) komt hij eindelijk weer naar buiten. Hij (hebben) heeft een wc in zijn armen.

De toiletjuffrouw (aanstaren) staart hem ongelovig aan. Marino (merken) merkt het en hij (uitleggen) legt aan de dame uit: ‘Poeh, het (zijn – vt) was echt wel zwaar werk om die wc met mijn blote handen los te wrikken, maar voor 20 eurocent (kunnen – vt) kon ik hem toch echt niet laten staan!’

4 In een malse groene weide (grazen – vt) graasden twee paarden. Op een dag (zijn – vt) waren ze erg boos op elkaar. Het ene paard (meesmuilen – vt) meesmuilde: ‘Ik (opstaan – tt) sta morgen héél vroeg op en dan (schrijven – tt) schrijf ik Ezel op je deur.’ Het andere paard (nadenken – vt) dacht even goed na en (hinniken – vt) hinnikte: ‘Dan (opstaan – tt) sta ik nóg vroeger op en (afvegen – tt) veeg ik het er weer af!’

tBV